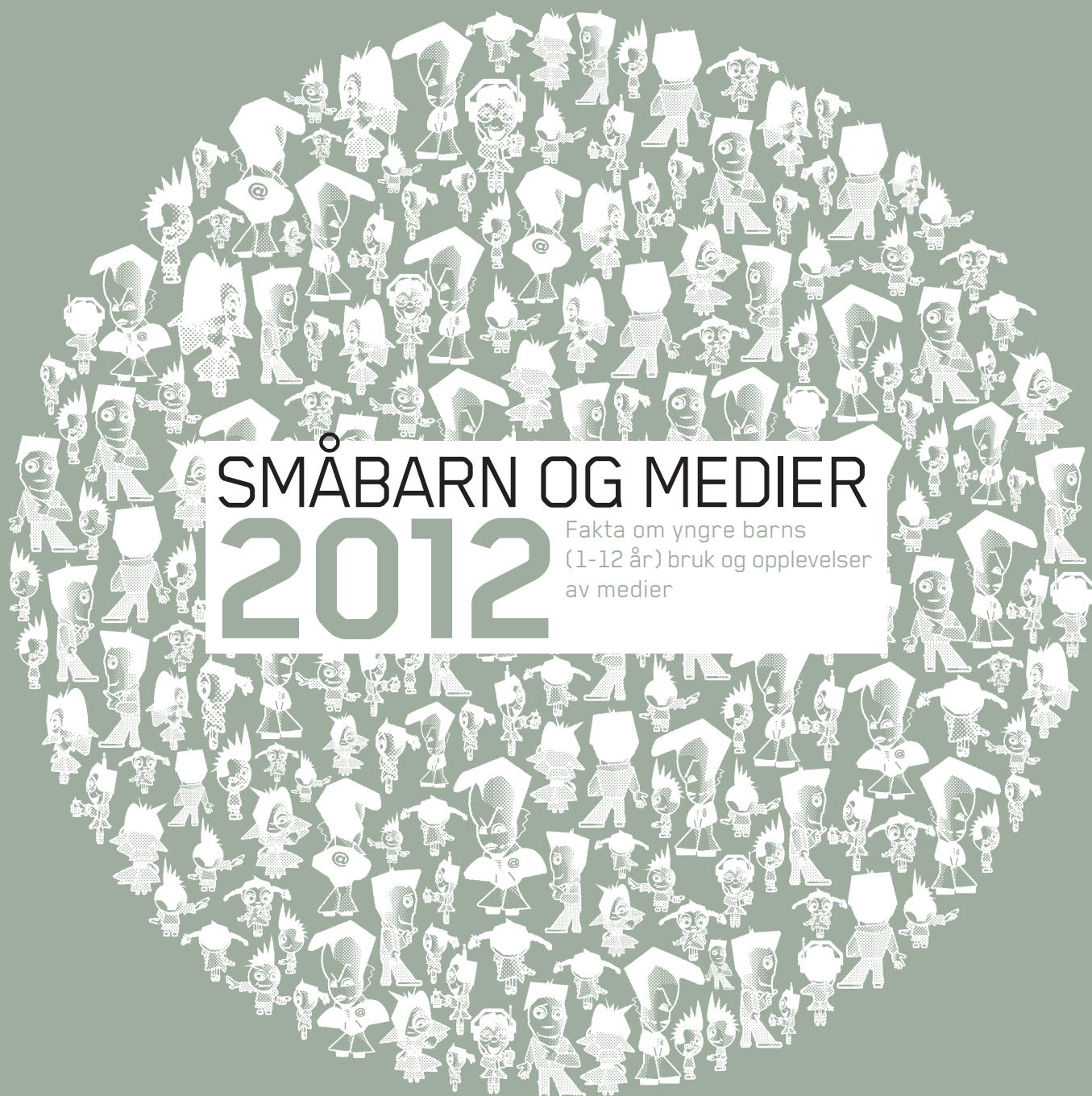

SMÅBARN OG MEDIER 2012

Fakta om yngre barns
(1-12 år) bruk og opplevelser
av medier

Medietilsynet
NORWEGIAN MEDIA AUTHORITY

Trygg bruk

Medietilsynet
NORWEGIAN MEDIA AUTHORITY

Trygg bruk

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Materialet i denne publikasjonene er videre tilgjengelig under følgende Creative Commons lisens:

Navngivelse-Ikkekommersiell-Del På Samme Vilkår 3.0 Norge, jf:

<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/3.0/no/>

Det innebærer at du har lov til å dele, kopiere og spre verket, samt å bearbeide (remikse) verket, så fremt følgende tre vilkår er oppfylt:

NAVNGIVELSE

Du skal navngi opphavspersonen og/eller lisensgiveren på den måte som disse angir (men ikke på en måte som indikerer at disse har godkjent eller anbefaler din bruk av verket).

IKKEKOMMERSIELL

Du kan ikke bruke dette verket til kommersielle formål.

DEL PÅ SAMME VILKÅR

Dersom du endrer, bearbeider eller bygger videre på dette verk, kan du kun spre det resulterende verk under en lisens, som er identisk med denne.

SMÅBARN OG MEDIER 2012

Ansvarlig utgiver: **Medietilsynet**

ISBN: **978-82-91977-22-5**

Forord

Medietilsynet og Trygg bruk-senteret har som en av sine oppgaver å bidra til en tryggere mediehverdag for barn og unge. Derfor er det viktig å samle kunnskap om barn og unges mediebruk og medieerfaringer slik at foreldre, lærere, beslutningstakere og andre som jobber med barn og unge kan iverksette gode tiltak.

I denne rapporten med tittelen 'Småbarn og medier 2012' legger Medietilsynet fram resultatene fra en landsomfattende spørreskjemaundersøkelse blant ca. 1500 foreldre med barn i alderen 1 til 12 år. Foreldrene har svart på barnas bruk av og opplevelser knyttet til PC, internett, mobil, dataspill og TV.

Selv om ikke alle foreldrene i studien har detaljkunnskaper om barnas mediebruk, spesielt om de litt eldre barna, så mener vi at foreldrene har en rimelig god oversikt over de yngste barnas mediehverdag.

Parallelt med denne undersøkelsen har ca. 2000 barn og unge i alderen 9 til 16 år svart på en tilsvarende spørreundersøkelse om deres bruk av og opplevelser knyttet til PC, internett, mobil, dataspill og TV. Disse funnene er presentert i en egen rapport fra Medietilsynet med tittelen 'Barn og medier 2012'.

Denne rapporten presenterer også noen sammenligninger mellom hva barn i alderen 9 til 12 år har svart i studien 'Barn og medier 2012' og hva foreldrene i denne studien svarer på vegne av barna i samme aldersgruppe.

Begge undersøkelsene er i år vesentlig forandret fra tidligere. Medietilsynet har samarbeidet nært med Medierådet i Sverige og Centralen för medieföstran og bildprogram i Finland. Formålet med dette samarbeid har vært å kartlegge og sammenligne funn på tvers av flere nordiske land og innhente opplysninger som ikke finnes i andre medieundersøkelser blant barn og unge.

Disse endringene gjør at det bare er på enkelte områder man kan sammenligne resultatene med funn fra tidligere års undersøkelser.

Undersøkelsen er et tiltak finansiert av Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet, Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet, Justis- og beredskapsdepartementet, Kulturdepartementet og Kunnskapsdepartementet.

Sentio Research Norge har gjennomført undersøkelsene og Stian Lindbøl i Medietilsynet har vært prosjektleder.

Medietilsynet

Fredrikstad, 3. september 2012

Eva Liestøl

områdedirektør, Brukertrygghet

Innholdsfortegnelse

Hovedfunn i foreldreundersøkelsen	4
Om undersøkelsen	9
Metode og gjennomføring	9
Om rapporten.....	9
Barns medietilgang og medievaner.....	10
Tilgang til tv, DVD/Blu-ray, spillkonsoll, pc/Mac og nettbrett.	10
Tilgang til mobiltelefon.....	12
Tidsbruk på de ulike mediene	13
Sammenligning med tall fra barnundersøkelsen.....	15
Barns nyhetsvaner	15
Lese- og skriveferdigheter	16
Foreldrenes meninger om barnas medievaner	18
Bruker barna medier alene eller sammen med andre?	19
Barn og Internett	20
Populære Internettjenester	20
Nettsteder barna er spesielt interessert i	23
Foreldres bekymringer over hva barn opplever på Internett	26
Pornografisk/seksuelt innhold på Internett	28
Dataspill/digitale spill	29
Nettspill	29
Hvilke dataspill liker barna spesielt godt?	31
Dataspill og aldersgrenser	32
Foreldrenes meninger om dataspill	34
Regulering av mediebruk.....	35
Sperreprogram og filtre på datamaskin	35
Regler og begrensninger for medieinnhold og tidsbruk	35
Uenighet i hjemmet.....	37
Kommunikasjon om mediebruk mellom foreldre og barn	39
Foreldrenes kjennskap til mediene	40
Hva synes foreldrene er viktig når det gjelder barns mediebruk?	42
Hvilken informasjon deler foreldrene på Internett?	43
Beskyttelse av barn ved mediebruk	44
Samfunnets beskyttelse av barn og unge ved mediebruk	44
Hva slags innhold merker foreldrene at barna ikke tåler?	46
Hva slags innhold ønsker foreldrene å skjerme barna fra?	49

Hovedfunn i foreldreundersøkelsen

All informasjon i foreldreundersøkelsen er gitt av enten mor eller far til barnet.

Barn har god tilgang på ulike medier

- De aller fleste barn har tilgang til tv, pc/Mac, DVD/Blu-ray spiller, og/eller spillkonsoll (mellom 96-80 prosent). Det minst vanlige mediet er nettbrett (30 prosent).
- En større andel gutter enn jenter har tilgang på spillkonsoll (83 prosent mot 76 prosent). 29 prosent av guttene har også spillkonsoll på eget rom, mot 15 prosent av jentene.
- Jo eldre barna er, jo større andel har tilgang til disse mediene på eget rom. Dette gjelder spesielt tilgang til pc/Mac på eget rom.

Barn bruker mediene ofte, spesielt tv.

- 77 prosent av foreldrene oppgir at barnet ser på film, tv-program/tv-serier hver dag. 33 prosent oppgir at barnet bruker Internett daglig, 23 prosent at det spiller dataspill/tv-spill og 25 prosent oppgir at barnet bruker mobiltelefon daglig.
- Dersom vi ser på brukshyppighet på alt fra noen ganger i uken til hver dag, oppgir 99 prosent av foreldrene at barnet ser film og tv, 85 prosent at barnet spiller dataspill/tv-spill, 79 prosent at barnet bruker Internett og 67 prosent at barnet bruker mobiltelefon.
- Alle barn i aldersgruppen 9-12 år ser film og tv eller bruker Internett, 98 prosent spiller dataspill/tv-spill og 94 prosent bruker mobiltelefon.

De fleste foreldre er fornøyd med barnets mediekonsum

- Majoriteten av foreldrene synes barnet bruker passe med tid på ulike medier og andre fritidsaktiviteter.
- I den grad foreldrene mener barnet bruker for mye tid, er det størst andel som har svart film, tv-serier/tv-program (27 prosent) og dataspill/tv-spill (20 prosent).
- 29 prosent av foreldrene med guttebarn mener barnet bruker for mye tid på dataspill/tv-spill, mot 9 prosent av foreldrene med jentebarn.
- Jo eldre barna er, jo større andel av foreldrene mener barnet bruker for lite tid på andre fritidsaktiviteter.

Barn følger nyhetene i flere medier, men sjeldent hver dag.

- Jo eldre barna er, jo større andel følger med på nyhetene, men de følger med forholdsvis sporadisk. Svært få barn følger med på nyheter hver dag. De som gjør det er i hovedsak mellom 9-12 år gamle, og følger nyhetene på tv (ti prosent) eller på Internett (syv prosent).
- Kun 14 prosent av barna mellom 9-12 år ser aldri nyheter på tv, mens 32 prosent følger aldri med på nyheter i papiravisene, og 44 prosent leser aldri nyheter på Internett.
- Barn bruker nesten aldri mobiltelefonen til å lese nyheter.

Populære nettsteder blant barn

- Foreldrene oppgir at barna oftest bruker videotjenester (slik som YouTube), søkemotorer og spillsider på nett.
- Sosiale nettsteder er også populært, og det er en større andel jenter enn gutter som bruker slike nettsteder, og de bruker disse hyppigere enn guttene.
- Etterhvert som barn blir eldre bruker de flere nettjenester, og de bruker dem hyppigere. Denne utviklingen er markant mellom alle alderstrinn, men spesielt for alderstrinnet 9-12 år.

Barn deler medietiden sin med andre personer

- Foreldrene tar størst del i barnas bruk av film, tv-program/tv-serier og Internett (ca. 40 prosent), mens mobilen er det mediet barna oftest bruker alene (33 prosent).

- Barn spiller oftest dataspill/tv-spill sammen med venner eller søsken (44 prosent). En noe større andel gutter enn jenter spiller oftest med venner eller søsken (49 prosent mot 39 prosent), mens en noe større andel jenter enn gutter spiller oftest sammen med foreldre eller andre voksne (28 prosent mot 19 prosent).

Bekymringer og opplevelser rundt barnets internettbruk

- 53 prosent av foreldrene oppgir at de har vært bekymret for ett eller flere aspekt ved barnets Internettbruk, og bekymringene øker med barnets alder. 26 prosent av foreldre med barn i alderen 5-8 år er bekymret, mot 67 prosent av foreldre til barn i alderen 9-12 år.
- Blant foreldrene til de yngste barna (5-8 år) er størst andel bekymret for at barnet skal dele personlige opplysninger på Internett, eller oppleve at noen publiserer uheldige/upassende bilder eller videoklipp av dem på Internett (16 prosent). Blant foreldrene til barna i alderen 9-12, er størst andel bekymret for at barnet skal bli mobbet eller trakassert på Internett eller via mobilen (49 prosent), samt at barnet skal dele personlige opplysninger på Internett (44 prosent).
- Flere foreldre med jentebarn enn guttebarn er bekymret for at barnet skal møte noen i virkeligheten som de har truffet på Internett (23 prosent mot 14 prosent).
- Når det gjelder hva barna faktisk har opplevd/gjort på Internett, er det størst andel av foreldrene som oppgir at barnet har benyttet webkamera når han/hun har chatta (15 prosent). Det er også fire prosent som oppgir at barnet har blitt mobbet eller trakassert på Internett eller mobilen.
- 6 prosent av foreldre til jentebarn har opplevd at barnet har blitt mobbet eller trakassert på Internett eller mobilen, mot 1 prosent av foreldre til guttebarn.

Pornografi

- 42 prosent av foreldrene til barn i alderen 9-12 år bekymrer seg for at barnet skal komme i kontakt med en voksen person som søker seksuell kontakt på Internett. 36 prosent er bekymret for at barnet skal komme i kontakt med pornosider, og 29 prosent bekymrer seg for at barnet skal få seksuelle kommentarer via Internett.
- En noe større andel av foreldrene med jentebarn enn guttebarn er bekymret for at barnet skal komme i kontakt med en voksen person som søker seksuell kontakt, mens foreldre med guttebarn er mer bekymret for at barnet skal komme i kontakt med pornosider
- Flere foreldre med guttebarn enn jentebarn har opplevd at barnet har vært på pornosider (13 prosent mot 6 prosent). 1 prosent har opplevd at barnet har fått seksuelle kommentarer på Internett eller er kommet i kontakt med en voksen person som søker seksuell kontakt, og det er først og fremst jenter som har opplevd dette.

Dataspill/tv-spill

- Etter hvert som barna blir eldre er det en større andel som spiller dataspill/tv-spill, og de spiller hyppigere. 47 prosent av barn i alderen 1-4 år spiller dataspill, mot 95 prosent av barn i alderen 5-8 og 98 prosent av barn i alderen 9-12. Kun 4 prosent av barn i alderen 1-4 år spiller en eller flere ganger om dagen, sammenlignet med 20 og 44 prosent av barn i alderen 5-8 og 9-12 år.
- Like mange gutter som jenter spiller dataspill, men guttene spiller oftere enn jentene. 39 prosent av guttene spiller en eller flere ganger om dagen, mot 30 prosent av jentene.
- Få barn i alderen 1-4 år spiller på Internett. Barn i alderen 5-8 år spiller som oftest alene på Internett, mens barn i alderen 9-12 år både spiller alene på Internett, med egne bekjente eller venner på Internett eller med venner og slektninger på stengt nettverk. Det er også 20 prosent av de eldste som spiller med ukjente mennesker på nettet.
- 37 prosent av foreldrene med barn som spiller oppgir at barnet i løpet av det siste året har spilt dataspill/tv-spill med en aldersanbefaling som er høyere enn barnets alder.

- 28 prosent av foreldrene vet ikke hva slags aldersgrenser det er på spillene barna har spilt.
- Det er noen kjønns- og aldersforskjeller i hvilke spill barna foretrekker. Angry Birds og Super Mario er populært i alle aldersgrupper og både blant jenter og gutter. Guttene spiller i tillegg LEGO, og blant guttene over 5 år er også 123Spill og FIFA populært. Det mest populære spillet blant guttene mellom 9-12 år er Minecraft. De minste jentene spiller Josefine, Sofie og Nrk Super-spill. Dette er populære spill også blant jentene mellom 5-8 år, men disse jentene spiller i tillegg 123Spill. Blant jentene mellom 9-12 år er goSuperModel og MovieStarPlanet populære spill, i tillegg til Super Mario, Angry Birds og 123Spill.

Foreldrenes meninger om dataspill

- De fleste foreldre er enig i at dataspill kan hjelpe barna å lære seg nye ting, slik som engelsk eller historiske fakta (73 prosent).
- 32 prosent av foreldrene er enige i at dataspill forbedrer samarbeidsferdigheter og kan lære barnet å vente på sin tur. 46 prosent har svart "både og", mens 13 prosent er uenig i dette.
- 23 prosent av foreldrene er enige i at "dataspill har riktige aldersgrenser". 20 prosent av foreldrene har svart "vet ikke" og 49 prosent "både og" til denne påstanden.
- 43 prosent er enig i påstanden om at de følger dataspilletts aldersanbefaling. 12 prosent er uenig i dette, mens 36 prosent har svart "både og".
- 22 prosent av foreldrene er enig i at dataspill rettet mot barn er for voldsomme. 14 prosent er uenig i denne påstanden, mens 52 prosent har svart "både og".
- Analysene viser størst andel uenige foreldre når det kommer til påstanden "Jeg får tilstrekkelig med informasjon de dataspillene som barna velger" (18 prosent). 38 prosent har svart "både og" her, mens 35 prosent er enig i påstanden.
- 47 prosent av foreldrene er enig i at dataspill tar tid fra andre hobbyer. 34 prosent har svart "både og", mens 16 prosent er uenig i dette.

Barn og mobiltelefon

- De aller fleste barna får mobil når de er mellom 7 og 10 år gamle. Kun 10 prosent av barna i alderen 9-12 år har ikke mobiltelefon.
- Svært få barn deler mobiltelefon med andre i familien, og om lag halvparten av de som har telefon har en smarttelefon med pekeskjerm.

Regulering

- 32 prosent av foreldrene oppgir at de har et sperreprogram eller filter som begrenser innholdet på datamaskinen barnet bruker. 17 prosent av mødrene vet ikke om de har et slikt program, mot 5 prosent av fedrene.
- Det er svært vanlig å ha tydelige regler eller begrensninger for både hva barna ser/gjør/spiller på de ulike mediene, samt deres tidsbruk på de ulike mediene.
- Det er mest vanlig å sette tydelige regler for hva barnet gjør på Internett. 45 prosent av foreldrene har satt tydelige regler for dette, mot 39 prosent for dataspill og 38 prosent for tv.
- Om man ser på svarkategoriene om å ha tydelige regler og begrensninger i enkelte tilfeller under ett, er det hva barnet får se på film og tv som er mest regulert (77 prosent).
- Også når det gjelder tidsbruk er tv-mediet mest regulert om man ser på svarkategoriene om å ha tydelige regler og begrensninger i enkelttilfeller under ett (74 prosent). Det er imidlertid mest vanlig å sette tydelige regler for tiden brukt på dataspill og Internett.

- Mobilbruken er klart minst regulert, og en stor andel av foreldrene oppgir her at det ikke har vært behov for regler.

Uenighet om regulering

- Det er mer vanlig at foreldre og barn er uenige om tidsbruken på ulike medier, enn om hva barnet ser/gjør/spiller i de ulike mediene.
- Når det gjelder regulering av mediebruk, er tid brukt på film eller tv den største kilden til uenighet mellom foreldre og barn.
- En større andel av foreldrene med guttebarn enn jentebarn bruker å bli uenige med barnet om hvilke dataspill/tv-spill barnet spiller, samt tiden som brukes på å spille.
- Det blir mer vanlig med uenigheter om mediebruk etterhvert som barnet blir eldre.

Kommunikasjon med barnet om mediebruk

- Foreldre snakker med barna om hva de gjør og opplever med de ulike mediene. Det er størst andel som snakker med barna om hva de ser på film eller tv, og det er dette mediet det snakkes oftest om. Det snakkes minst om barnas mobilbruk.
- Flere mødre enn fedre snakker med barna om hva de gjør og opplever i mediene.

Foreldrenes kjennskap til mediene barna bruker

- Foreldrene mener de har ganske bra eller veldig bra kjennskap til mediene barna bruker. Svært få har svart at de har ganske dårlig eller dårlig kunnskap om dette.
- Generelt minker andelen som har svart at de kjenner "veldig bra" til mediene barna bruker med barnas alder. Dersom man derimot ser på andelen som har svart kategoriene "veldig bra" og "ganske bra" under ett, øker andelen med god kjennskap til barnas bruk av bøker og aviser med barnas alder, mens det er foreldre med barn i alderen 5-8 år som har størst kjennskap til innholdet i tv-program og digitale spill. Det er like stor andel blant foreldre med barn i alderen 5-8 år og 9-12 år som oppgir å ha god kjennskap til internettsider og internetttjenester som barna bruker.

Hva foreldrene mener er viktig når det gjelder barns mediebruk

- Foreldrene mener det er viktig at medieinnholdet har passende anbefalt aldersgrense, er underholdende og lærerik. Det er noe mindre viktig at foreldrene velger det samme medieinnholdet, at barnet får velge medieinnhold selv, og at medieinnholdet er lett å få tak i. Minst viktig av alt er det at barnas vennekrets følger det samme medieinnholdet, men dette oppfattes som noe mer viktig etterhvert som barnet blir eldre.

Hvordan foreldrene synes samfunnet beskytter barn og unge ved bruk av ulike medier

- Majoriteten av foreldrene mener at samfunnet beskytter barn og unge meget- eller ganske bra når de bruker tv, DVD og kino.
- Det er færre som mener samfunnet beskytter barn og unge når de bruker Internett og dataspill. Kun 21 prosent av foreldrene har svart "meget- eller ganske bra" når det gjelder beskyttelse ved bruk av Internett, og 39 prosent når det gjelder bruk av dataspill.
- En noe større andel fedre enn mødre mener at samfunnet beskytter ganske- eller meget dårlig ved bruk av samtlige medier, mens det generelt er en noe større andel av mødre som svarer "vet ikke".

Medieinnhold foreldrene merker at barna ikke tåler

- Det er størst andel av foreldrene som oppgir at de har merket at barnet deres ikke tåler medieinnhold med skrekk, innhold hvor dyr er syke eller lider, innhold med virkelig vold i

nyheter eller dokumentarer, samt innhold hvor mennesker har det vanskelig, lider eller er syke (fra 28 prosent til 19 prosent).

- Generelt er det en større andel av foreldrene med jentebarn enn guttebarn som oppgir at barnet ikke tåler ulike typer medieinnhold.

Medieinnhold som foreldrene ønsker å skjerme barna for

- Det er en del medieinnhold foreldrene ikke ønsker at barnet skal komme i kontakt med. Størst andel av foreldrene ønsker å skjerme barnet mot innhold med seksuelle overgrep, seksuelt innhold/seksuelle handlinger, skrekk, fiksjonsvold, virkelig vold og banning og/eller grov språkbruk (fra 77 prosent til 33 prosent).

Foreldre deler bilder med familie og venner på nett

- 58 prosent av foreldrene har delt bilder av eget barn med familie og venner på Internett. Dette, sammen med det å dele tekst eller informasjon om eget barn (47 prosent), er klart den mest vanlige formen for deling av innhold om barnet.

Om undersøkelsen

Denne rapporten er utarbeidet av Sentio Research Norge AS, på oppdrag fra Medietilsynet. Formålet med arbeidet har vært å samle inn data knyttet til barn og unges bruk av digitale medier. Rapporten beskriver hovedresultatene fra en undersøkelse rettet mot foreldre med barn i alderen 1-12 år. Hovedfokuset har vært å kartlegge hvordan foreldrene oppfatter barnas opplevelser og erfaringer med digitale medier. Undersøkelsen ser også på foreldrenes regulering av barnas mediebruk, samt deres meninger om barnas mediebruk.

Sentio Research Norge utarbeidet også rapporten fra 2010. Tidligere har Synovate utarbeidet tre rapporter fra 2003, 2006 og 2008.

Metode og gjennomføring

Intervjuene ble gjennomført over ca. 3 uker, fra 30. april til 22. mai 2012. Et panel av foreldre i målgruppen for undersøkelsen fikk tilsendt en invitasjon til deltagelse per e-post, og besvarte undersøkelsen på Internett.

Totalt 1500 foreldre til barn i alderen 1-12 år har svart på undersøkelsen. 57 prosent av disse (854) var menn og 43 prosent (646) var kvinner. Foreldrene ble bedt om å besvare spørsmål om det barnet i hjemmet som hadde bursdag sist. 801 av disse barna er gutter og 699 er jenter. Utvalget er vektet etter foreldres alder og utdanning basert på tall fra SSB.

Om rapporten

I rapporten presenteres hovedfunnene fra foreldreundersøkelsen tematisk. Resultatene blir presentert ved bruk av figurer, og alle tall er oppgitt i prosent. I all hovedsak blir det fokusert på forskjellene mellom jentebarn og guttebarn samt barnets alder, og selv om barna omtales er det viktig å huske at all informasjon her er oppgitt av barnets mor eller far. Eventuelle avvik i antall N fra figur til figur og i vedleggene er et resultat av avrunding til nærmeste hele person på grunn av vektingen. Dette er normalt, og avvikene har ikke substansielle konsekvenser.

Barna omtales som gutter/guttebarn eller jenter/jentebarn, og foreldrene som menn/fedre og kvinner/mødre. Det er først og fremst signifikante forskjeller som vil bli kommentert. Signifikante forskjeller vil si forskjeller mellom f.eks. jentebarn og guttebarn som vi med 95 prosent sikkerhet kan si er reelle og ikke skyldes tilfeldigheter.

Der det er mulig vil det trekkes inn informasjon fra årets undersøkelse rettet mot barn. Da undersøkelsene er såpass forskjellige gjøres dette kun der det er relevant og hensiktsmessig.

Samtlige resultater, samt nedbrytninger på bakgrunnsvariabler og signifikanstester finnes i vedlegget til rapporten.

Barns medietilgang og medievaner

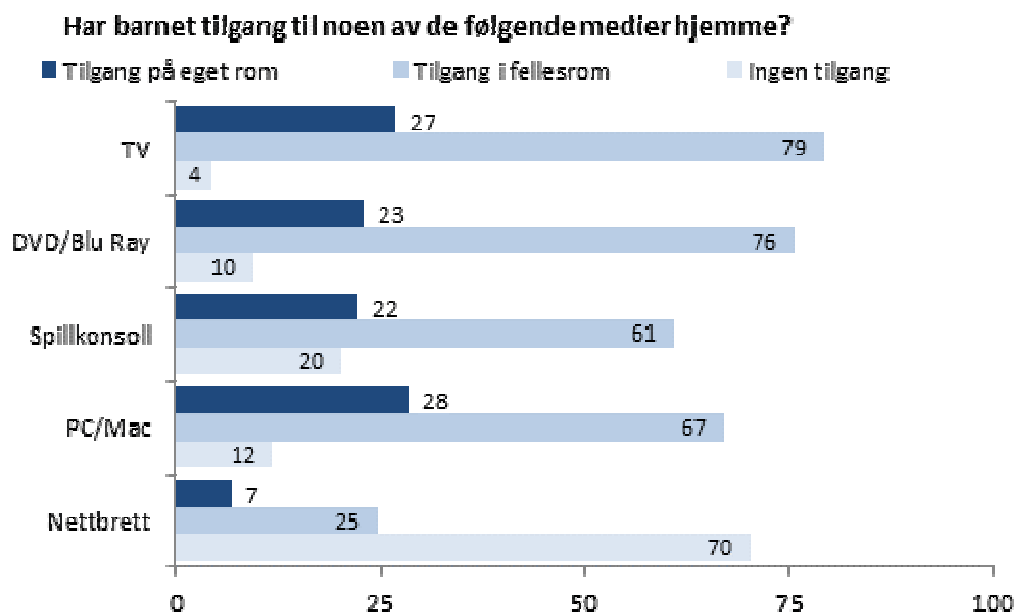
Tilgang til tv, DVD/Blu-ray, spillkonsoll, pc/Mac og nettbrett.

I følge foreldrene har de aller fleste barna tilgang til tv, DVD/Blu-ray-spiller og pc/Mac. Mange har også tilgang til spillkonsoll, mens nettbrett er minst utbredt. Det er mest vanlig at barna har tilgang til mediene på et fellesrom i huset. Med unntak av nettbrett, har mellom 22 og 28 prosent av barna tilgang til mediene på eget rom.

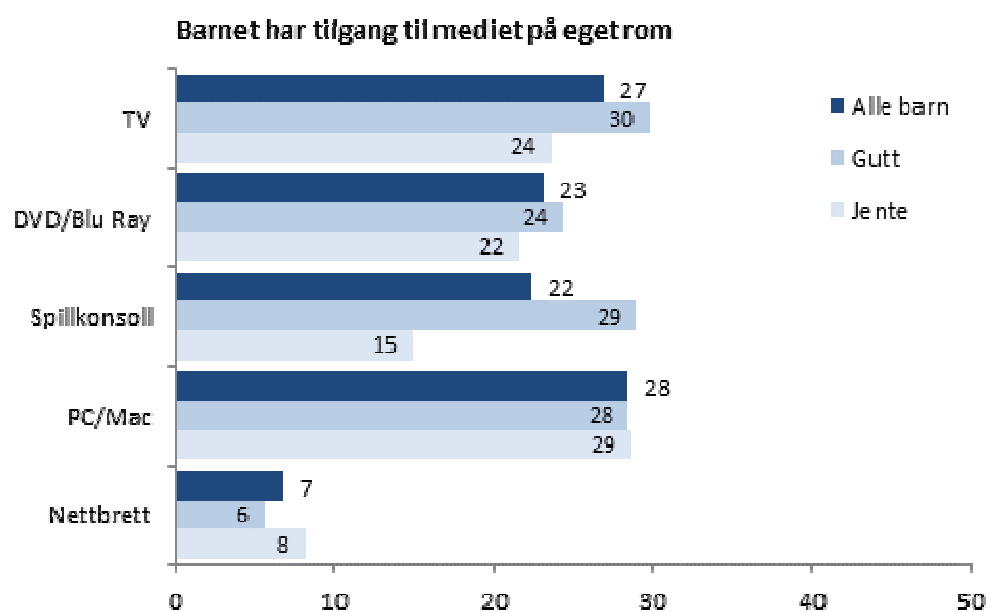
Etterhvert som barna blir eldre øker andelen som har tilgang til mediene på eget rom, samtidig som andelen med tilgang i fellesrom minker. Dette gjelder spesielt for pc/Mac, der kun fire prosent av de yngste barna har tilgang på eget rom, mot 47 prosent av de eldste barna.

Det er liten forskjell mellom gutter og jenter i hvor stor andel som har tilgang til de ulike mediene. Unntaket er tilgangen til spillkonsoller, der andelen gutter med tilgang er størst. 29 prosent av guttene har tilgang til spillkonsoll på eget rom, mot 15 prosent av jentene.

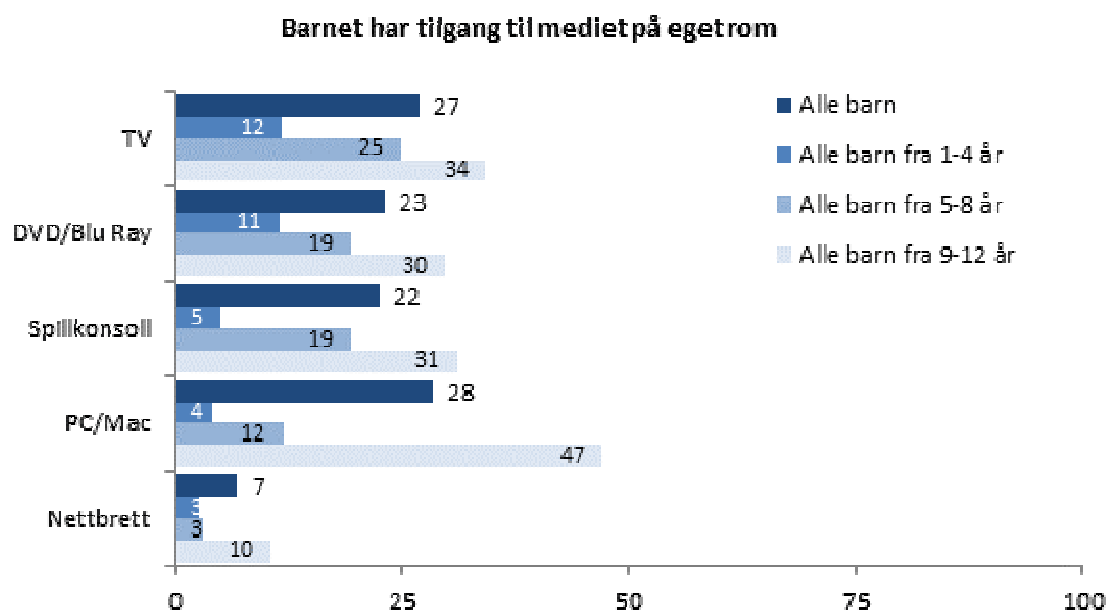
Figur 1. Medietilgang for alle barn. Prosent. (N=1500)

Figur 2. Medietilgang på eget rom. Brutt ned etter kjønn. Prosent. (N=1500)

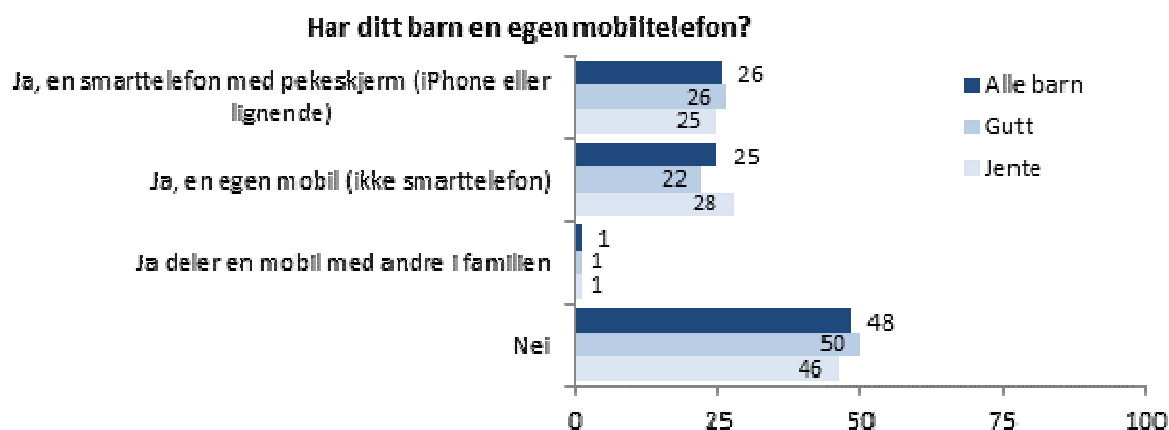
Figur 3. Medietilgang på eget rom. Brutt ned etter alder. (N=1500)

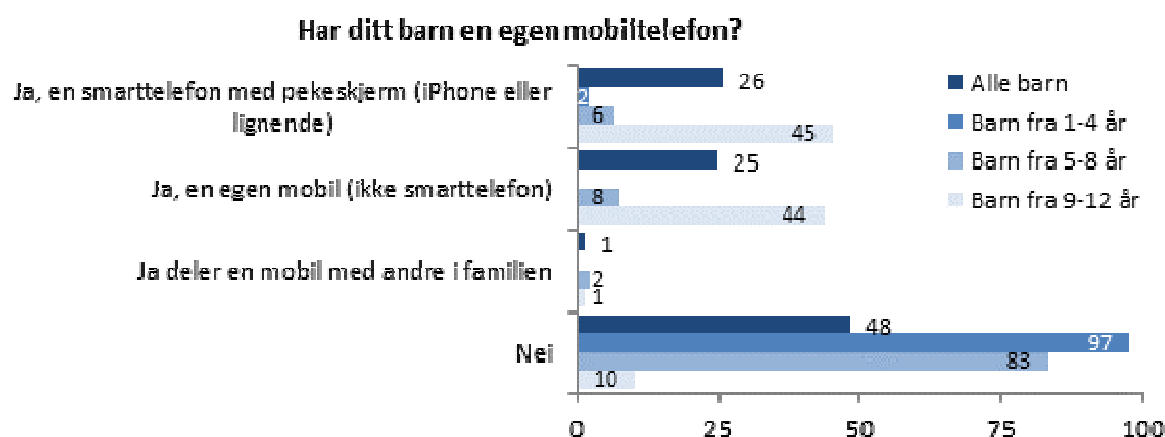
Tilgang til mobiltelefon

Halvparten av barna har mobiltelefon. Det er ingen forskjeller mellom gutter og jenter, men det er tydelige aldersforskjeller, og det er først og fremst de eldste barna som har mobil. Kun to prosent av de yngste har mobiltelefon, mot 90 prosent av barna i alderen 9-12 år. 84 prosent av barna får sin første mobiltelefon når de er mellom 7 og 10 år gamle, og gjennomsnittsalderen er 8 år.

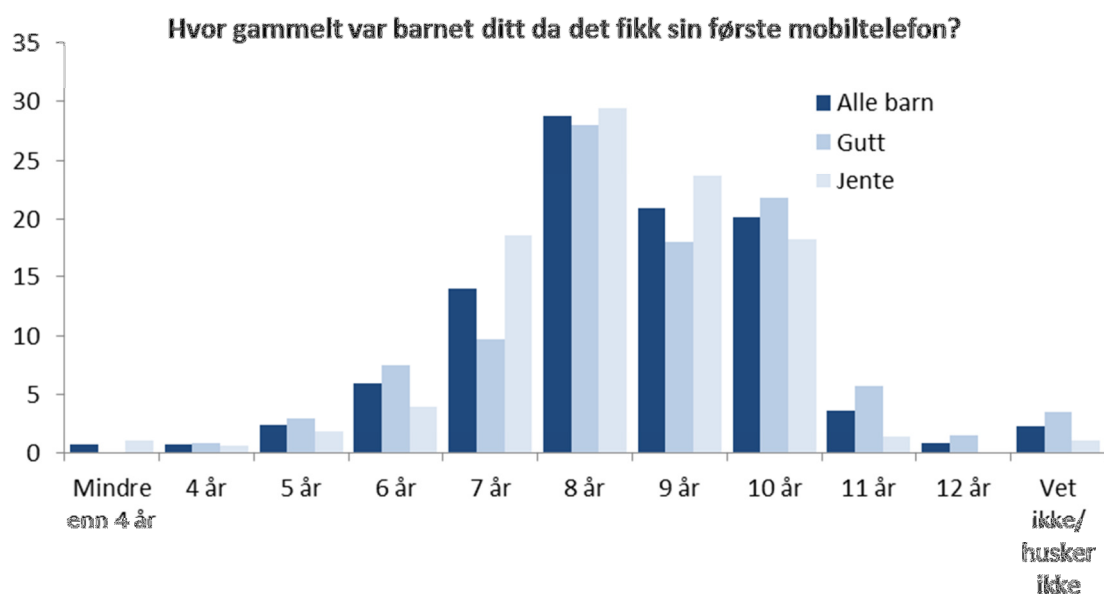
Figur 4. Mobiltelefon. Brutt ned etter kjønn. Prosent. (N=1500)

Figur 5. Mobiltelefon. Brutt ned etter alder. Prosent. (N=1500)

Figur 6. Barnets alder da det fikk mobiltelefon. Brutt ned etter kjønn. Prosent. (N=1500)

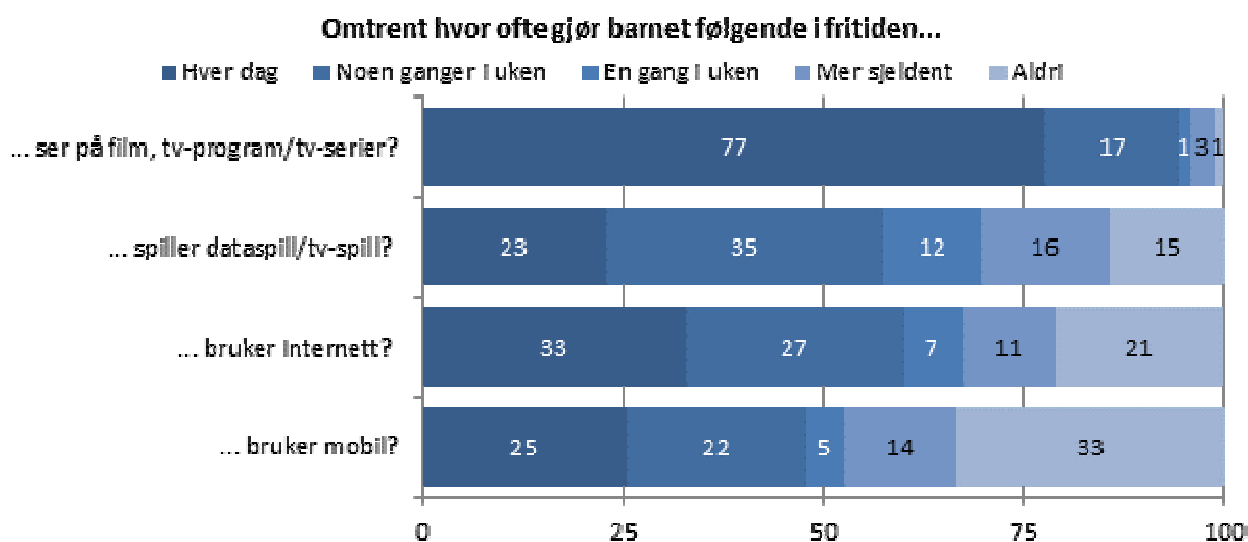
Tidsbruk på de ulike mediene

Barn er ivrige mediebrukere. Mest utbredt er det å se på film og tv, noe 77 prosent av barna gjør daglig. Deretter følger Internett, dataspill/tv-spill og til sist mobiltelefon.

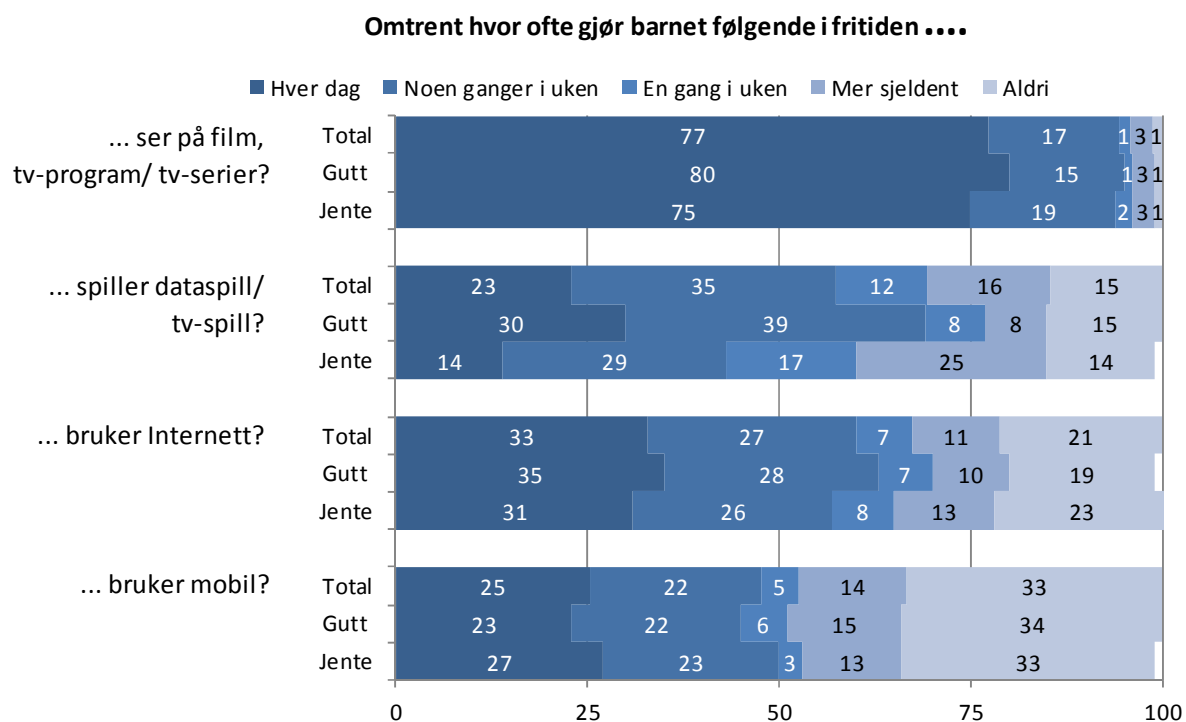
Guttenes og jentenes mediebruk er for det meste veldig lik, med unntak av hvor ofte de spiller dataspill/tv-spill. Det er omtrent like stor andel jenter som gutter som spiller, men guttene spiller oftere. 69 prosent av guttene spiller dataspill flere ganger i uken, mot 43 prosent av jentene.

Et gjennomgående trekk er at mediebruken blir mer utbredt med økende alder. Samtidig finner vi at film og tv er svært utbredt også blant de aller yngste, og hele 70 prosent av barna i alderen 1-4 år ser tv hver dag. Bruken av dataspill får en viss utbredelse i alderen 5-8 år, og det er først og fremst den daglige bruken som øker når barna blir eldre. Det samme mønsteret finner vi også for internettbruk. Mobilbruk er først og fremst utbredt blant barna mellom 9-12 år.

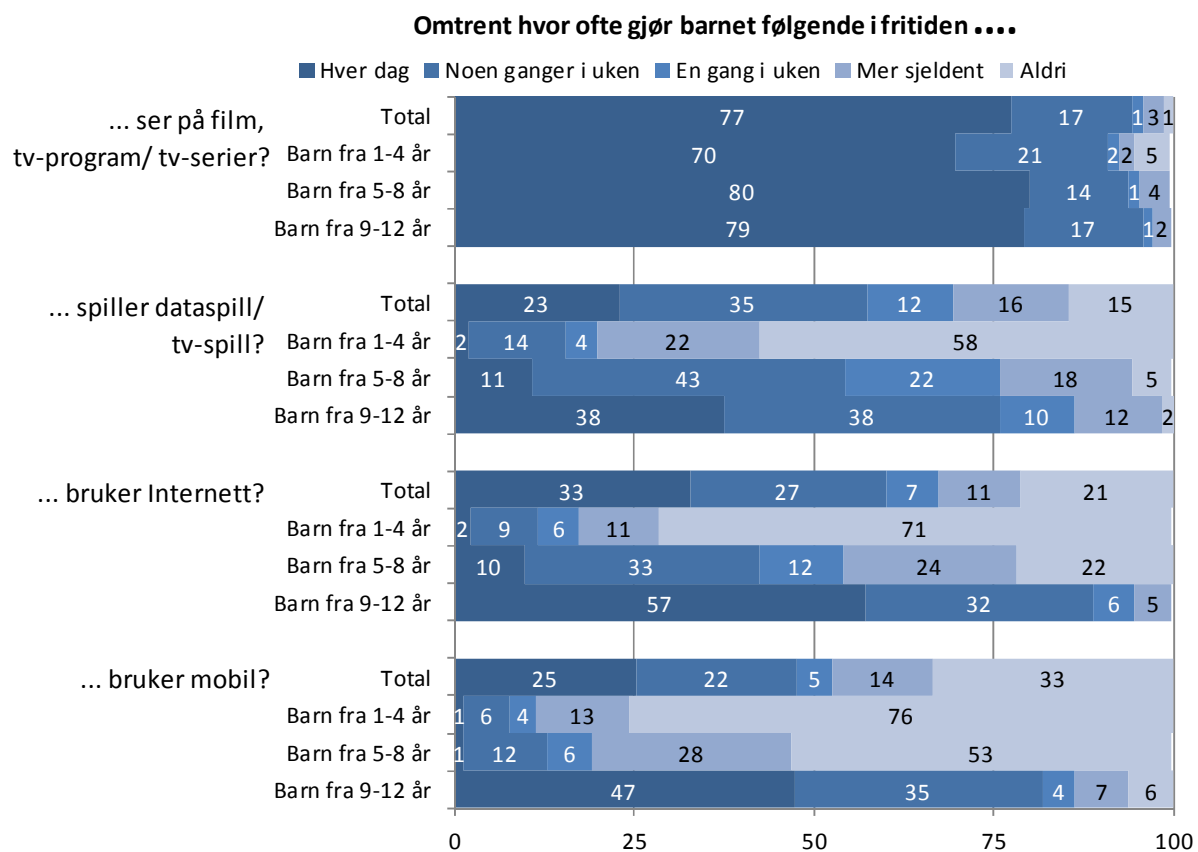
Figur 7. Barns mediebruk i fritiden. Prosent. (N=1500)

Figur 8. Barns mediebruk i fritiden. Brutt ned på kjønn. Prosent. (N=1500)

Figur 9: Barns mediebruk i fritiden. Brutt ned på alder. Prosent. (N=1500)

Sammenligning med tall fra barnundersøkelsen

Det er også gjennomført en undersøkelse i år rettet mot barn i alderen 9-16 år angående mediebruk. Selv om spørsmålsstillingene i undersøkelsene er svært like, er det noen forskjeller som gjør at vi ikke kan sammenligne resultatene direkte.

I barnundersøkelsen oppgir 86 prosent av barna i aldersgruppen 9-11 år at de bruker internett noen ganger i uken eller oftere, mens 89 prosent av foreldrene med barn i alderen 9-12 sier at barna bruker internett noen ganger i uken eller oftere.

78 prosent av barna oppgir at de spiller dataspill/tv-spill hver dag eller noen ganger i uken i barnundersøkelsen, sammenliknet med 76 prosent i denne undersøkelsen rettet mot foreldre.

82 prosent av barna i alderen 9-11 år oppgir i barnundersøkelsen at de ser på tv eller DVD/Blu-ray (inkludert nett-tv) hver dag eller noen ganger i uken. I foreldreundersøkelsen oppgir 96 prosent av foreldrene at de ser på film, tv-program/tv-serier hver dag eller noen ganger i uken.

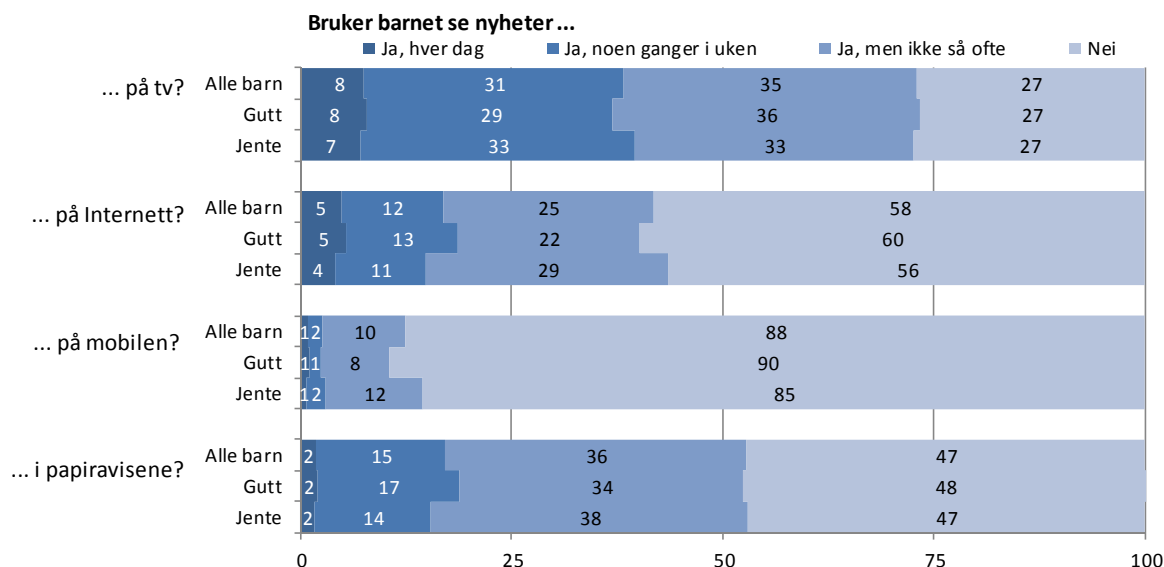
Barns nyhetsvaner

I følge foreldrene følger barna med på nyheter, men det få barn som følger med på nyhetene hver dag. Det vanligste er å se nyheter på tv, og 73 prosent av barna gjør dette. Over halvparten av barna leser også nyheter i papiravisene, og 42 prosent ser nyheter på Internett.

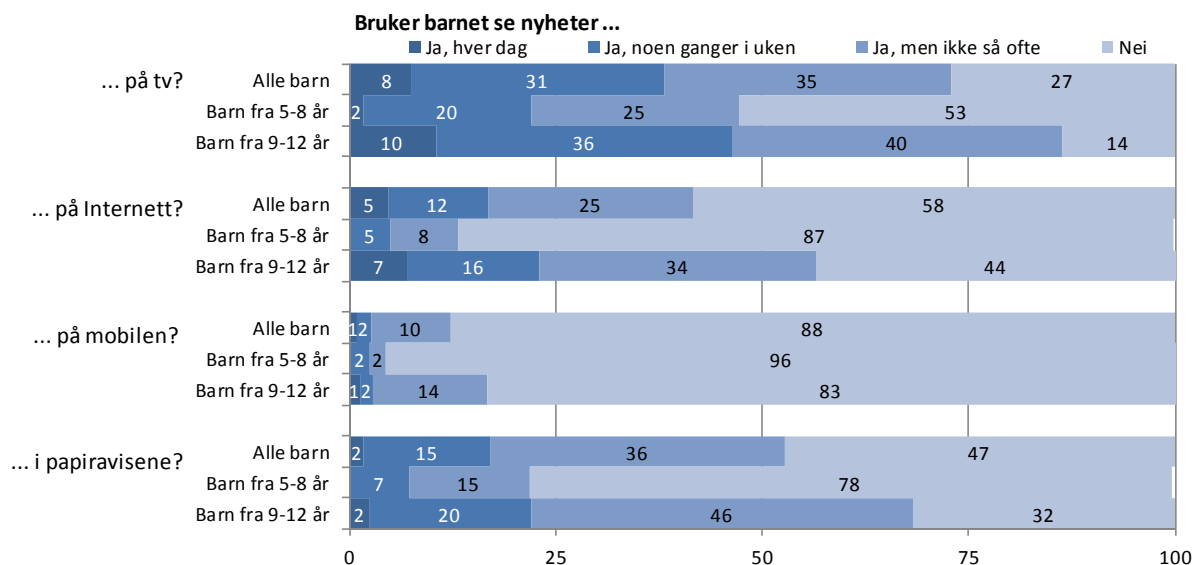
Det er ingen store forskjeller mellom jenter og gutter i hvor ofte de ser på nyhetene, og heller ikke i hvilke medier de bruker for å følge med.

Nyhetsinteressen tiltar med alderen. Blant barn i alderen 9-12 år ser 86 prosent nyheter på tv, og 46 prosent følger med noen ganger i uken eller oftere. Til sammenligning ser 47 prosent av barna i alderen 5-8 år nyheter på tv, og 22 prosent gjør dette noen ganger i uken eller oftere. Forskjellene er enda større når det gjelder å se nyheter på Internett og i papiraviser. 68 prosent av barna i alderen 9-12 år leser nyheter i aviser, og 57 ser nyheter på internett, mot henholdsvis 22 og 13 prosent av barna alderen 5- 8 år.

Figur 10: Barn og nyheter. Brutt ned på kjønn. Prosent. (N=1184)

Figur 11: Barn og nyheter. Brutt ned på alder. Prosent. (N=1184)

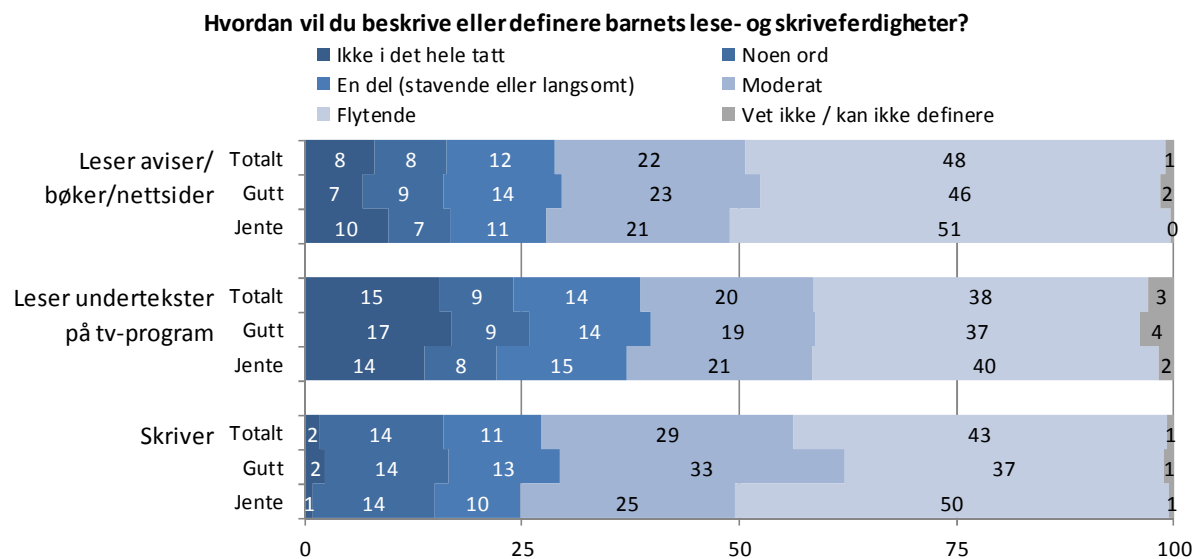
Lese- og skriveferdigheter

Foreldre med barn i alderen 5-12 år ble spurt om oppfatningen de har av barnas lese- og skriveferdigheter.

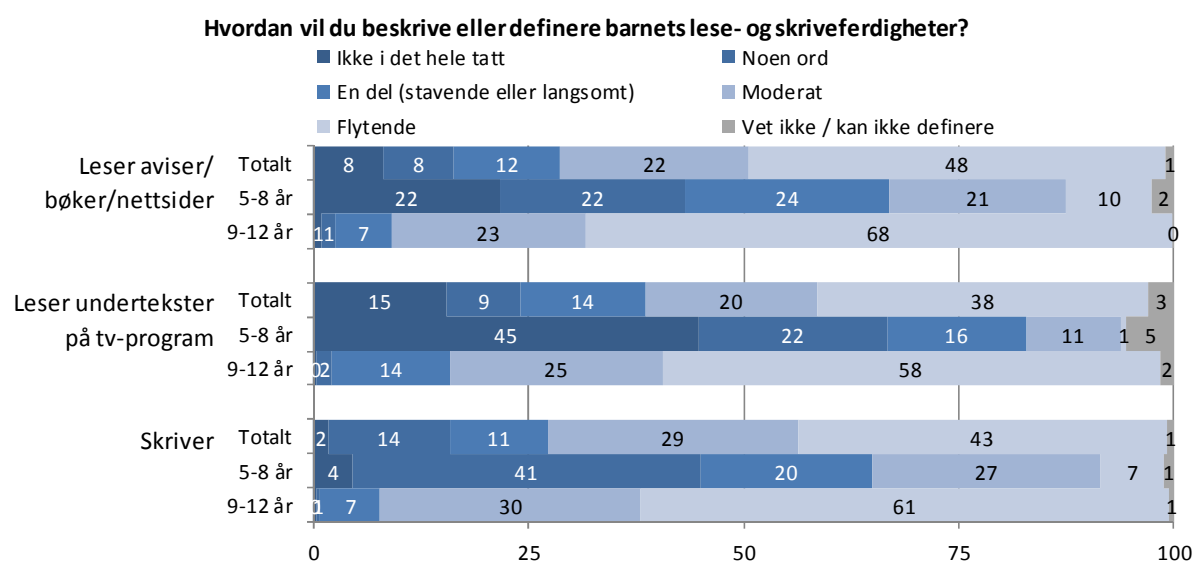
Rundt syv av ti barn leser og skriver flytende eller moderat, og seks av ti leser undertekster på tv flytende eller moderat. Åtte prosent leser ikke i det hele tatt, og 15 prosent leser ikke undertekster. Kun to prosent skriver ikke i det hele tatt. Det er en noe større andel jenter enn gutter som skriver flytende (50 prosent mot 37 prosent), ellers er det kun mindre forskjeller mellom jenters og gutters lese- og skriveferdigheter.

Vi ser tydelige aldersforskjeller i barnas lese- og skriveferdigheter. Blant barna i alderen 5-8 år er det 22 prosent som ikke leser (aviser/bøker/nettsider) i det hele tatt, ti prosent leser flytende og syv prosent skriver flytende. I alderen 9-12 år leser 68 prosent flytende, 61 prosent skriver flytende, og det er kun én prosent som ikke leser i det hele tatt.

Figur 12. Barns lese- og skriveferdigheter. Brutt ned på kjønn. Prosent. (N=1184)

Figur 13: Barns lese- og skriveferdigheter. Brutt ned på alder. Prosent (N=1184)

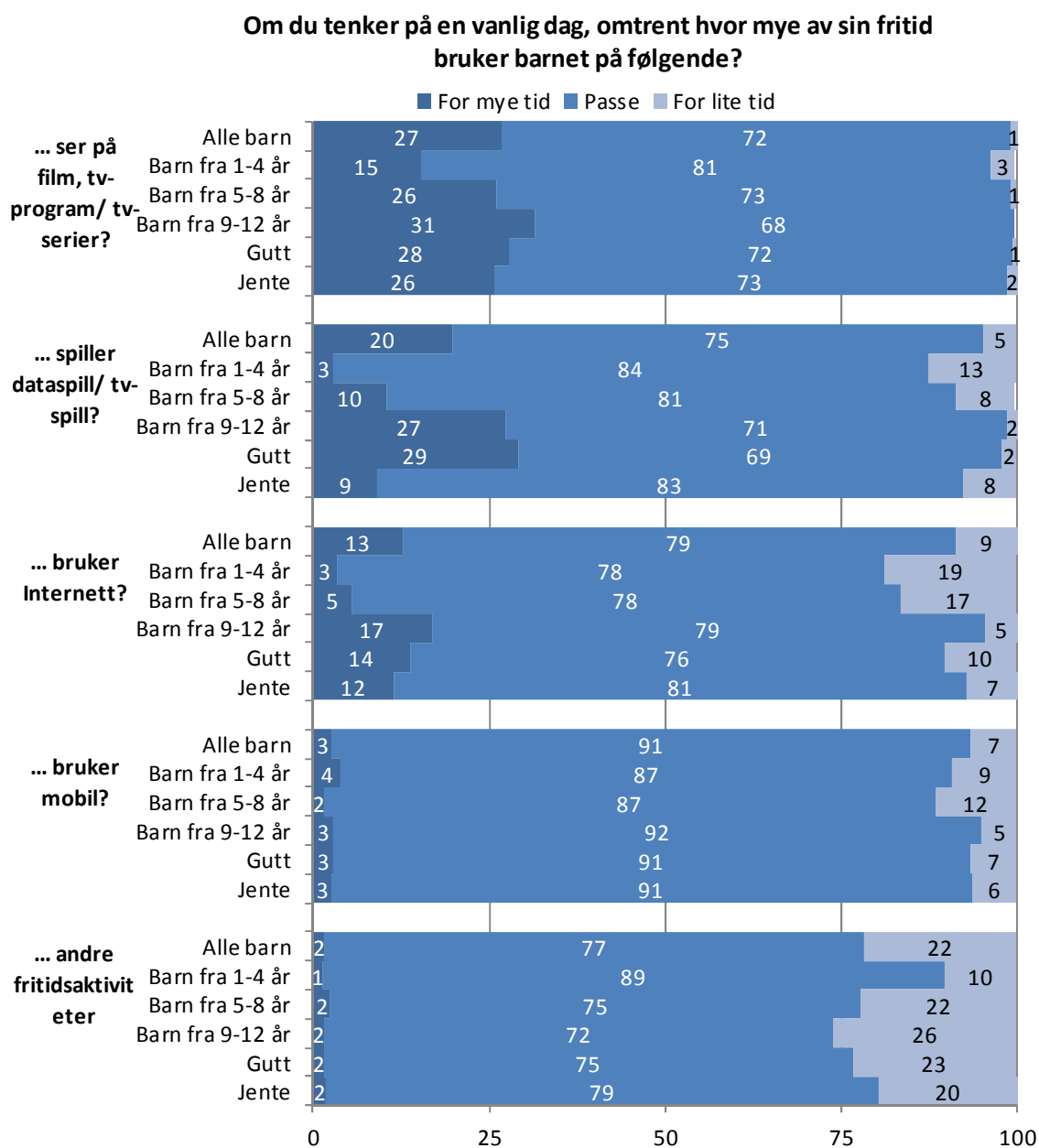
Foreldrenes meninger om barnas medievaner

Jevnt over svarer flertallet av foreldrene at barna bruker passe med tid på de ulike mediene og på andre fritidsaktiviteter. 27 prosent av foreldrene mener at barna bruker for mye tid på film/tv, og 22 prosent mener at barna bruker for lite tid på andre fritidsaktiviteter.

Den største forskjellen mellom gutter og jenter finner vi i bruk av dataspill, der 29 prosent av foreldrene med guttebarn mener barna bruker for mye tid på dataspill/tv-spill, mot ni prosent av foreldrene med jentebarn. Blant foreldrene til gutter i alderen 9-12 år er det hele 41 prosent som mener at barna bruker for mye tid på dataspill/tv-spill.

Etterhvert som barna blir eldre øker andelen foreldre som mener at barna bruker for mye tid på de ulike mediene (med unntak av mobil), samtidig øker andelen som mener at barna bruker for lite tid på andre fritidsaktiviteter.

Figur 14. Foreldrenes mening om sitt barns tidsbruk på de ulike mediene. Brutt ned på alder og kjønn. Prosent. (N=1500)

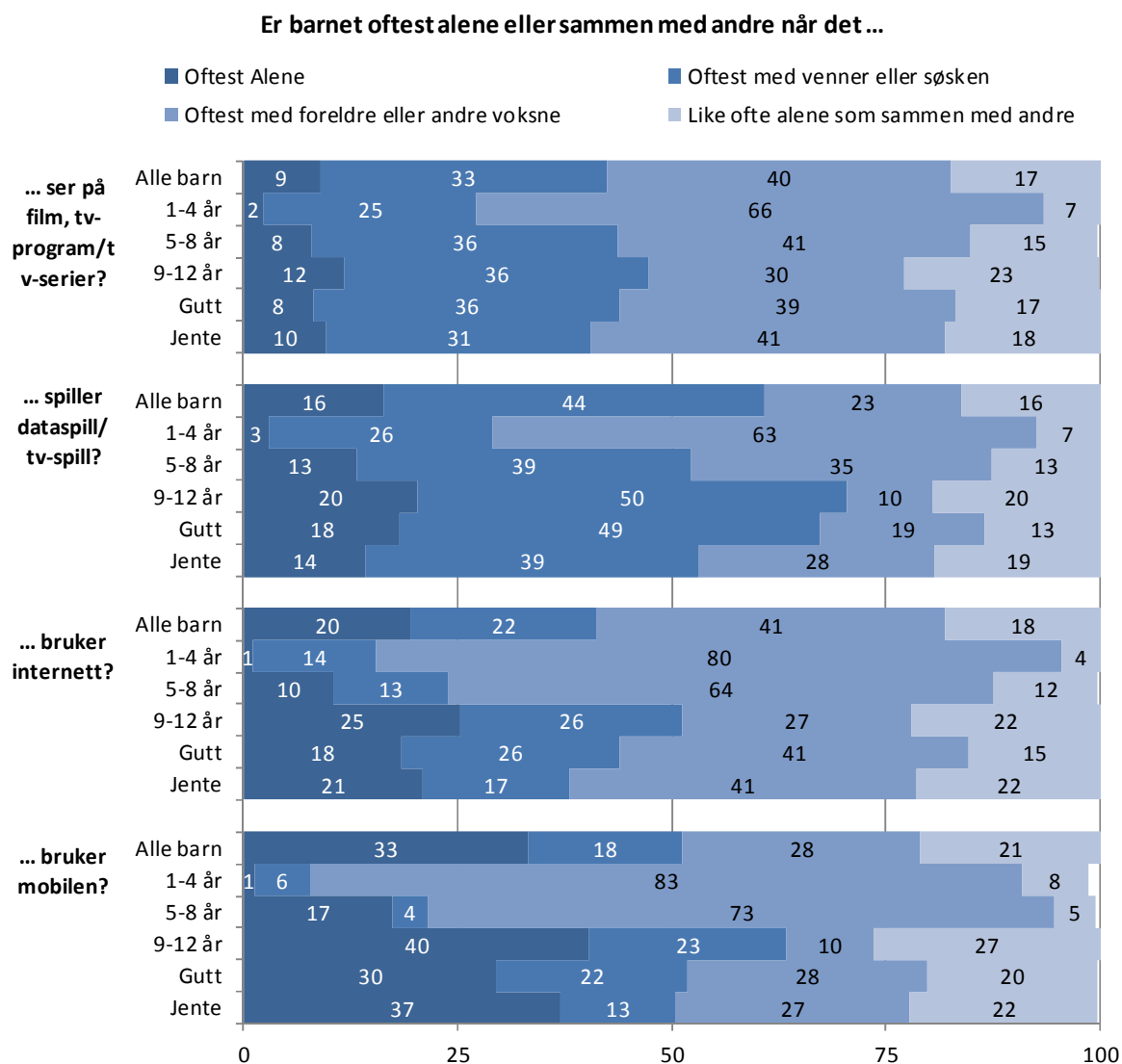
Bruker barna medier alene eller sammen med andre?

En stor del av barnas medietid deles med andre. Om barna er alene, og eventuelt hvem barna er sammen med, er avhengig av hvilke medier de bruker. 33 prosent av barna er oftest alene når de bruker mobilen, og til sammenligning er kun ni prosent oftest alene når de ser på film/tv.

Ettersom alderen øker, øker også andelen som bruker mediene alene. Blant de yngste er det mest vanlig å bruke mediene sammen med foreldrene, og etterhvert som barna blir eldre går denne andelen noe ned, samtidig som andelen som bruker mediene oftest sammen med venner øker.

Det er mer vanlig blant guttene enn jentene å bruke medier sammen med venner, ellers er det kun mindre forskjeller. Når det gjelder dataspill, finner vi at det er mest vanlig å spille sammen med venner både blant gutter og jenter. Blant guttene er dette noe mer utbredt enn blant jentene (49 mot 39 prosent), mens jentene i noe større grad enn guttene spiller sammen med foreldrene (28 mot 19 prosent). Andelen som oftest spiller alene eller like ofte alene som sammen med andre er omtrent like stor blant guttene som blant jentene (31 og 33 prosent).

Figur 15. Hvem barna er sammen med når de bruker medier. Brutt ned etter alder Prosent¹

¹ (Film, tv-program/tv-serier N=1484) (dataspill/tv-spill N=1282) (Internett N=1185) (Mobil N=999).

Barn og Internett

Populære Internettjenester

De mest populære typene nettstedet blant barna er i følge foreldrene videotjenester (slik som YouTube), søkemotorer og spillside. Sosiale nettsteder er også populært, men først og fremst blant barna i alderen 9-12 år. De minst populære tjenestene er nettbutikker, Internett-samtaler (slik som Skype), chatteprogram og e-post.

Internettjenestene foreldrene oppgir at barna bruker ofte er noe forskjellige fra de barna selv oppgir at de bruker ofte², og den største forskjellen finner vi for chattetjenester. 19 prosent av foreldre oppgir at barna bruker chatteprogrammer ofte, mens 29 prosent av barna svarer at de bruker dette ofte.

Tabell 1. Internettjenester barna bruker ofte

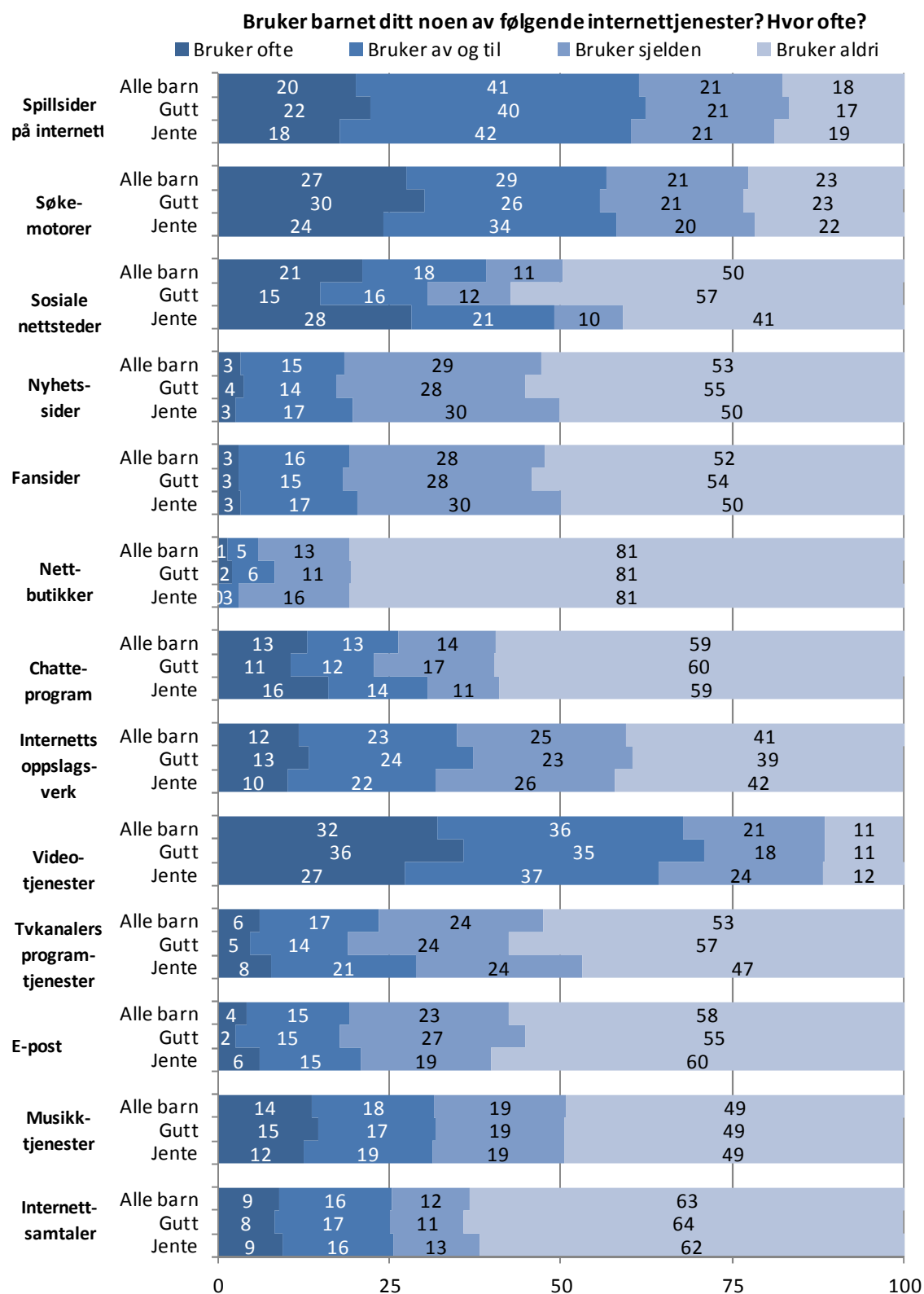
Foreldreundersøkelsen (9-12 år)	Barnundersøkelsen (9-11 år)
Videotjenester (40 prosent)	Videotjenester (48 prosent)
Søkemotorer (39 prosent)	Sosiale nettsteder (35 prosent)
Sosiale nettsteder (30 prosent)	Søkemotorer (31 prosent)
Spillsider på internett (25 prosent)	Chatteprogram (29 prosent)
Chatteprogram (19 prosent)	Musikktjenester (23 prosent)

De største forskjellene mellom gutter og jenter finner vi i bruken av sosiale nettsteder. Ifølge foreldrene bruker 28 prosent av jentene sosiale nettsteder ofte, mot kun 15 prosent av guttene. 57 prosent av guttene bruker aldri sosiale nettsteder, mot 41 prosent av jentene. Videotjenester brukes oftere av gutter enn av jenter, og av guttene er det 36 prosent som bruker videotjeneste ofte mot 27 prosent av jentene.

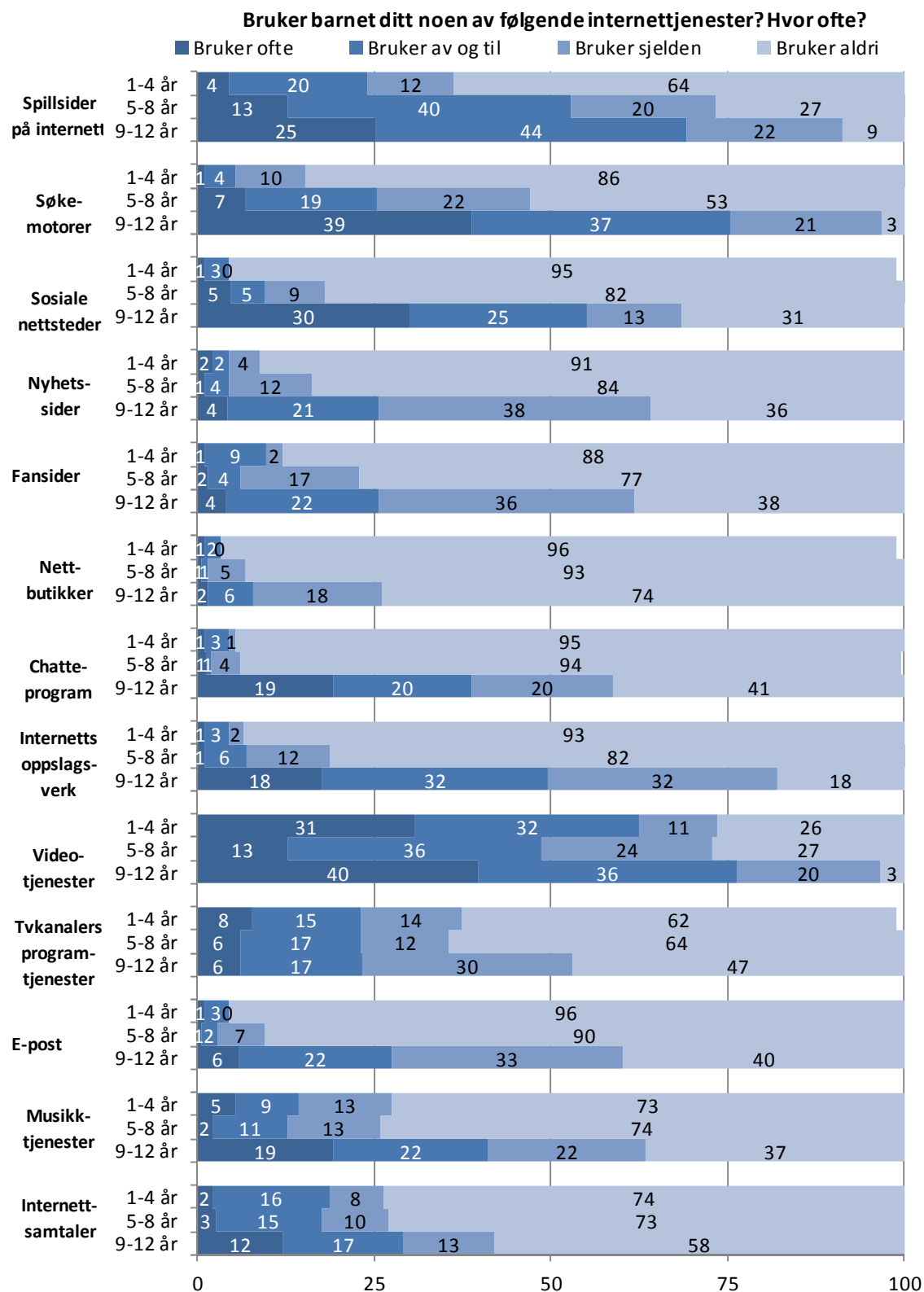
Aktiviteten på Internett øker jevnt med alderen, og de eldste barna i alderen 9-12 år bruker omtrent samtlige internett-tjenester mer enn de yngre. Det samme mønsteret observerer vi i barnundersøkelsen, hvor mønsteret også ses blant eldre barn.

² Det samme spørsmålet ble stilt i undersøkelsen rettet mot barn i 4-10 klasse. Her sammenlignes et utvalg fra foreldreundersøkelsen (foreldre med barn i alderen 9-12 år) mot et utvalg fra barnundersøkelsen (barn i alderen 9-11 år).

Figur 16. Bruk av Internettjenester blant barn. Brutt ned etter kjønn. Prosent. (N=1184)

Figur 17. Bruk av Internettjenester blant barn. Brutt ned etter alder. Prosent. (N=1184)

Nettsteder barna er spesielt interessert i

Foreldrene fikk muligheten til å oppgi ekstra internettjenester som barnet viser spesiell interesse for.

Tabell 2. Mest populære nettsider blant gutter og jenter i ulike aldersgrupper³ Tre svar mulig.

Gutt (1-4 år)		Gutt (5-8 år)		Gutt (9-12 år)	
Youtube	66	Youtube	38	Youtube	49
NRK Super	24	NRK Super	29	123spill	29
NRK	6	123spill	22	Facebook	13
VG	4	Lego	13	Minecraft	11
Disney	4	NRK	5	MovieStarPlanet	7
Jente (1-4 år)		Jente (5-8 år)		Jente (9-12 år)	
Youtube	57	NRK Super	43	Youtube	30
NRK Super	23	Youtube	26	goSupermodel	23
Disney	5	123spill	17	MovieStarPlanet	22
NRK	3	MovieStarPlanet	9	123spill	18
Spotify	2	NRK	6	Facebook	15

Tabell 2 viser de fem oftest nevnte nettstedene som foreldrene hevder barna har spesiell interesse for eller besøker regelmessig. Ifølge foreldrene er videotjenesten YouTube spesielt populær, og YouTube topper listen for barn i alle aldre, med unntak av jenter i alderen 5-8 år, der NRK Super er mest populært. NRK Super er populært blant barna i alderen 1-8 år, men er ikke på listen for barn i alderen 9-12 år.

På listen over de mest populære nettsidene går fire av fem nettsider igjen på listen både hos guttene og jentene i alderen 9-12 år. YouTube topper listen for begge kjønn, men andelen gutter som bruker YouTube er større enn andelen jenter. Blant guttene er 123spill nest mest ubredt, og hos jentene er det goSupermodel og MovieStarPlanet som følger etter YouTube.

Selv om Facebook har aldersgrensen 13 år viser undersøkelsen at 13 prosent av guttene og 15 prosent av jentene i alderen 9-12 år bruker facebook regelmessig.

Om nettjenestene

Nedenfor er en kort presentasjon av enkelte av nettjenestene for å redegjøre for hva slags innhold som finnes på sidene. Google, NRK og VG presenteres ikke.

³ Foreldrene har varierende grad av kunnskap om Internett og om nettstedene barna besøker, og oppgir derfor svar av svært varierende presisjon. Enkelte foreldre er svært spesifikke på hvilken underseksjon av f.eks. NRK Super barnet benytter, mens andre oppgir kun www-adressen, navnet på nettstedet eller en tilnærmet lik stavelse. De aller fleste oppgir kun hovedlenken, som f.eks. www.nrk.no/super. Her ble det utøvd skjønn under analysen hvor svarene ble forsøkt sortert under hovedlenken – som f.eks. www.nrk.no/super med samlebetegnelse NRK Super.

Youtube er en videodelingstjeneste som ble startet i 2005 hvor brukerne har muligheten til å laste opp egne videoklipp og se andres videoklipp. Siden er svært mye brukt rundt om i verden med 4 milliarder visninger hver dag. Her finnes videoer om det aller meste, og det er tydelige regler som forbyr innhold som pornografi, dyremisbruk, stoffmisbruk eller unødvendig vold.⁴ Videoer med innhold som allikevel ansees som upassende for barn krever innlogging med brukernavn og passord slik at alderen på brukeren kan fastslås og innhold sorteres bort.⁵

123spill er en nettjeneste som inneholder 2963 spill⁶. Dette er småspill av alle typer, og enkelte av disse har innhold som ikke passer yngre barn. Siden krever ingen innlogging, men foreldrene har muligheten til å sette på en såkalt 'foreldremodus' som ifølge nettstedet filtrerer ut upassende spill med omtrent 7 års aldersgrense.⁷ Foreldremodusen kan slås av umiddelbart ved hjelp av en kode foreldrene får tilsendt på e-post, eller uten denne koden men da med en tre timers forsinkelse. Dersom barnet slår av modusen uten koden fra foreldrenes e-post vil foreldrene bli varslet umiddelbart.

NRK Super er nettstedet til NRKs tv-kanal for barn. Her finnes nett-tv, spill, samt informasjon og aktiviteter i forbindelse med NRKs sendinger for barn.

MovieStarPlanet er i følge nettstedet 'et sosialt online univers med filmstjerne-tema'. Barna skaper seg en virtuell filmstjerne som blir med i filmer sammen med de andre som benytter nettstedet, og de kan delta i chat-rom og spill. Når barna lager filmer med den virtuelle karakteren tjener de fiktive penger og berømmelse, og de kan kjøpe diverse utstyr til karakteren. Nettstedet sier tjenesten er laget for barn mellom 8-15 år. Tjenesten er i utgangspunktet gratis, men dersom barna ønsker tilgang til alle funksjonaliteter må man registrere seg og betale. Uavhengig av medlemskap innebærer tjenesten å spille sammen med andre på Internett. Nettsiden tilbyr både regler for f.eks. språkbruk og trygghetstips som å ikke oppgi personlig informasjon. Tjenesten oppfordrer foreldrene til å ta del også i barnas online aktivitet.

goSupermodel er et online fellesskap for jenter. Nettsiden tilbyr i følge seg selv 'et gratis og trygt virtuelt miljø hvor jentene bestemmer'.⁸ På nettjenesten lager jentene en virtuell motemodell og deltar i spill og konkurranser for å bygge opp modellens sosiale nettverk. Tjenesten er sponset av reklame, og er gratis – men i likhet med MovieStarPlanet er det mulig å få tilgang til ekstramateriale ved å betale.

Spilleren har muligheten til å blokkere andre medlemmer på tjenesten, og evt. rapportere denne personen til nettjenesten. På foreldresiden oppgir nettstedet politiet (KRISPOS), PEGI og Childnet International som samarbeidspartnere.

Facebook er et velkjent sosialt nettsted med en aldersgrense på 13 år. Nettjenesten innebærer at brukerne deler alle mulige former for informasjon med hverandre. Barn i alderen 13-17 år er beskyttet av noen ekstra sikkerhetsinnstillinger som sørger for at tidslinjene deres ikke vises i offentlige søkeresultater.

Minecraft er et dataspill hvor spilleren kort sagt blir plassert i et tilfeldig sted i en 3D-verden med det mål å bygge, utforske og overleve. Om natten kommer det monstre ut i verdenen, og spilleren må bygge seg et gjemmede før det blir mørkt. Per 13.07.2012 hadde over 34 millioner mennesker

⁴ http://www.youtube.com/t/community_guidelines

⁵ Dette kan selvfølgelig omgås ved f.eks. å oppgi falsk fødselsdag eller dersom foreldrene lar barnet bruke deres brukerprofil på siden. Dette er en vanlig svakhet ved aldersregulering på internett.

⁶ Per 13.07.2012

⁷ I foreldremodus fjernes tilgangen til spill som inneholder 'blant annet realistisk og semirealistisk skyting mot mennesker, spill med sverd og slåssing som inneholder blod eller grafisk kvesting og spill med seksuelt innhold'.

⁸ <http://no.gosupermodel.com/support/parents.jsp>

registrert seg på spillet. Spillet har også en flerspiller-modus slik at man kan spille sammen med andre mennesker i en felles verden og konkurrere. Spillet er tilgjengelig på flere plattformer, og Xbox 360 utgaven har PEGI aldersanbefalingen 7 år. Dette er fordi den inneholder ikke-realistisk vold mot fantasikarakterer, bilder og lyd som trolig er skumle for barn og ikke-realistisk vold mot lite detaljerte menneskelige karakterer.

Disney er nettstedet til det kjente underholdningsselskapet for barn med samme navn. Nettstedet har en rekke underseksjoner med informasjon om deres filmer, rollefigurer og stjerner samt nett-tv og spill.

LEGO er nettstedet til de kjente byggeklossene for barn i alle aldre. Her finnes informasjon om LEGO-produkter, nyheter om disse, samt en nettbutikk og flere ulike spill.

Foreldres bekymringer over hva barn opplever på Internett

53 prosent av foreldrene har vært bekymret for ett eller flere aspekter ved barnas internettbruk. Det er størst andel som er bekymret for at barnet skal bli mobbet eller trakassert på Internett eller via mobilen (37 prosent), og for at barna skal dele personlige opplysninger (34 prosent).

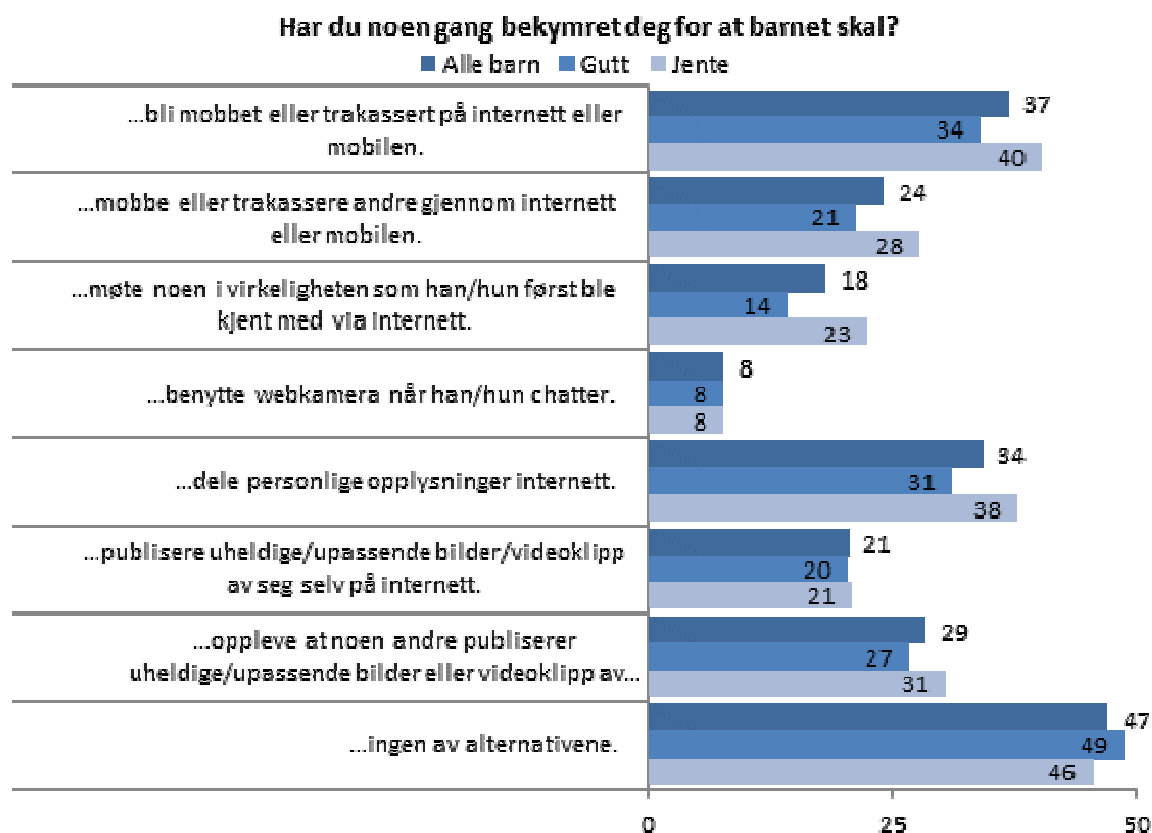
Bekymringene øker med barnas alder. Kun 26 prosent av foreldre med barn i alderen 5-8 år oppgir at de er bekymret for ett eller flere av punktene, mot 67 prosent av foreldre med barn i alderen 9-12 år. På samtlige områder er bekymring mest utbredt blant foreldre med barn i alderen 9-12 år.

Blant foreldre med barn i alderen 5-8 år er de vanligste bekymringene at barna skal dele personlige opplysninger eller at andre skal publisere uheldige/upassende bilder eller videoklipp av barna på Internett. Blant foreldrene til de eldste barna er det bekymring over at barna skal bli mobbet (49 prosent) og at barna skal dele personlige opplysninger (44 prosent) som er mest utbredt.

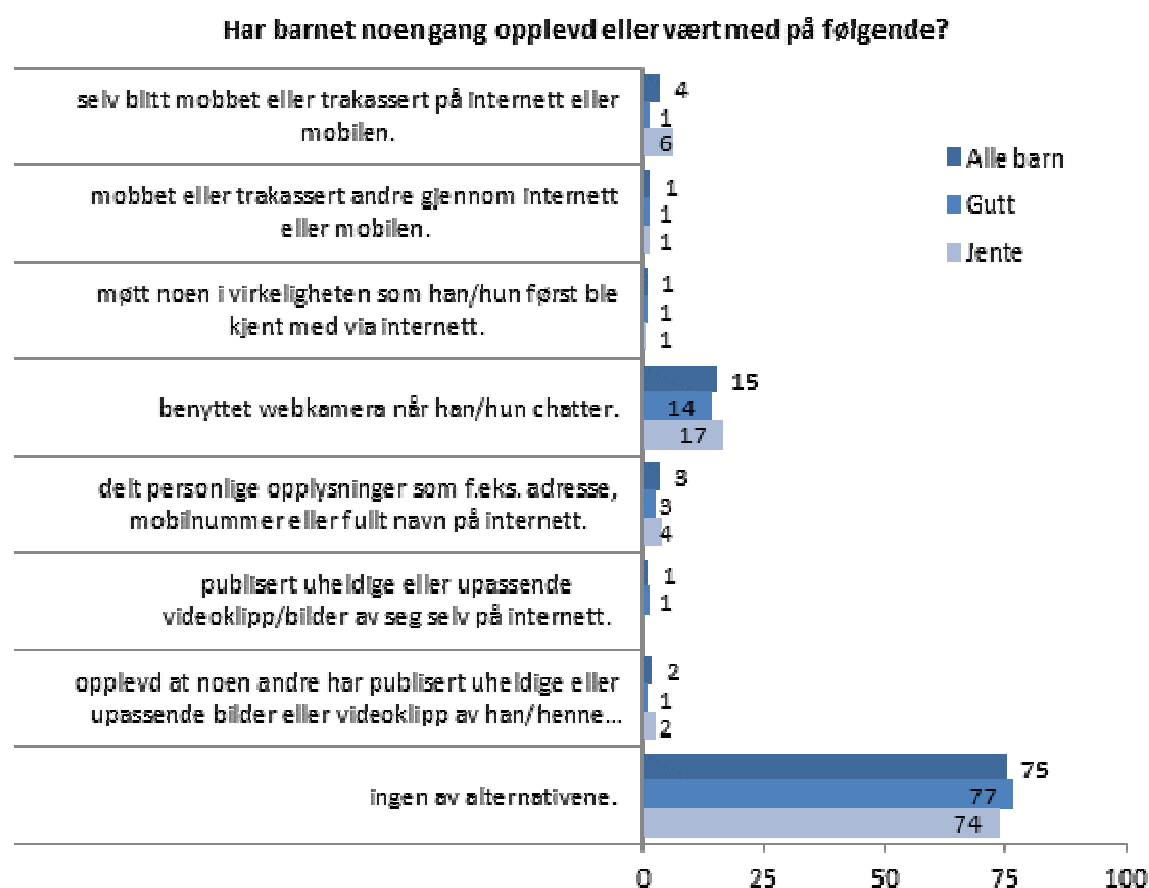
Blant foreldre med jentebarn er det en større andel enn blant foreldre med guttebarn som er bekymret for at barna skal møte noen i virkeligheten som de har truffet på Internett (23 mot 14 prosent).

Foreldrene har også blitt spurt om hva barna har opplevd på Internett og via mobil. 15 prosent svarer at de har opplevd at barnet har benyttet webkamera når det chatter på Internett, og dette punktet skiller seg ut som det mest vanlige. Fire prosent svarer at barna har blitt mobbet eller trakassert, og tre prosent har opplevd at barna har delt personopplysninger. Etterhvert som barna blir eldre har de opplevd mer.

Figur 18. Foreldrenes bekymringer for barnets opplevelser på Internett. Brutt ned etter kjønn. Prosent. (N=1184)

Figur 19. Hva foreldrene vet barnet har opplevd på Internett. Brutt ned etter kjønn. Prosent. (N=1184)

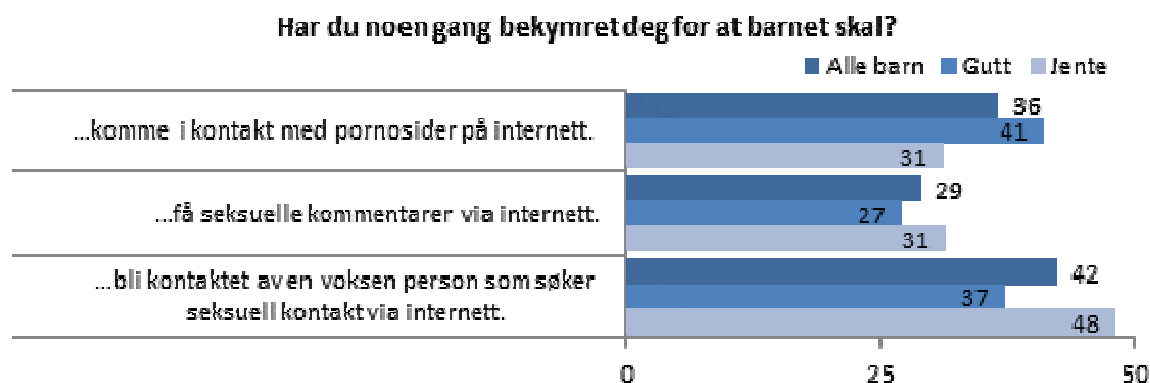
Pornografisk/seksuelt innhold på Internett

Foreldrene til barna i alderen 9-12 år ble også stilt noen spørsmål om bekymring rundt barnas kontakt med pornografisk/seksuelt innhold på Internett, samt om barna har kommet i kontakt med denne typen innhold.

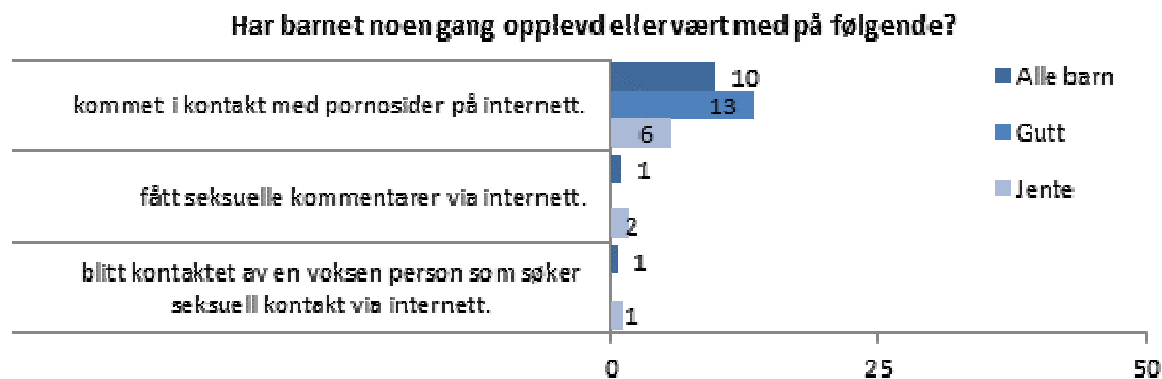
36 prosent av foreldrene har bekymret seg for at barna skal komme i kontakt med pornosider på Internett. En større andel av foreldre med guttebarn enn foreldre med jentebarn er bekymret for dette (41 mot 31 prosent). Videre er det ti prosent av foreldrene som oppgir at barna har kommet i kontakt med slike nettsider, og denne andelen er også noe større blant foreldre med guttebarn enn blant foreldre med jentebarn (13 mot seks prosent).

42 prosent av foreldrene oppgir at de har vært bekymret for at barna skal bli kontaktet av en voksen person som søker seksuell kontakt over Internett, og foreldre med jentebarn bekymrer seg mer for dette enn foreldre med guttebarn (48 prosent mot 37 prosent). Videre er det 29 prosent av foreldrene som har vært bekymret for at barna skal få seksuelle kommentarer på Internett. En prosent av foreldrene oppgir at barna har opplevd dette, og en prosent oppgir at barna har blitt kontaktet av en voksen person som søker seksuell kontakt. Det er først og fremst jentebarn som har opplevd det.

Figur 20. Foreldres bekymringer rundt barnets kontakt med pornografisk/seksuelt innhold på internett. Brutt ned etter kjønn. Prosent. (N=781)

Figur 21: Barnets kontakt med pornografisk/seksuelt innhold på internett. Brutt ned etter kjønn. Prosent. (N=781)

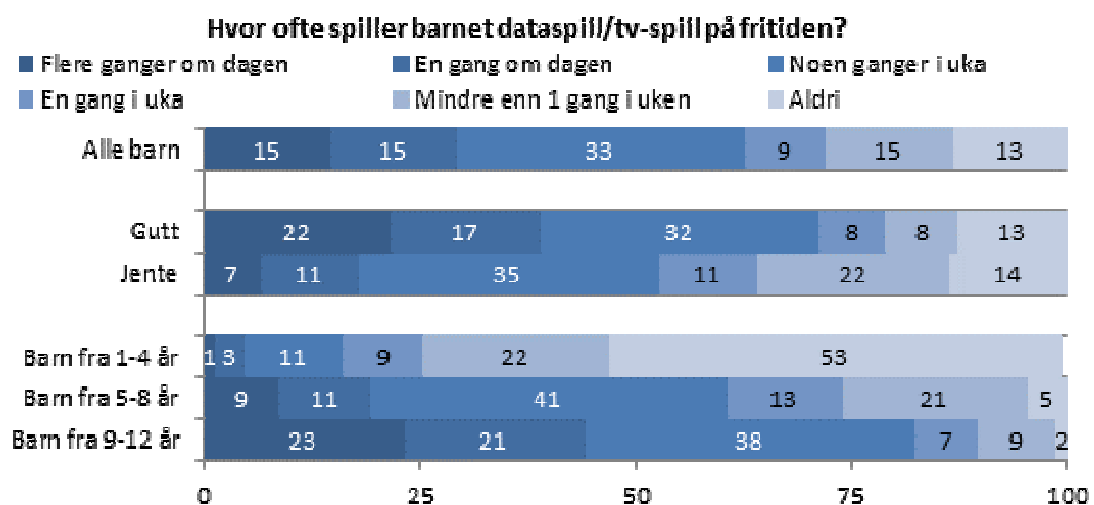
Dataspill/digitale spill

87 prosent av foreldrene oppgir at barnet spiller dataspill/digitale spill, og 30 prosent sier at barna gjør dette hver dag eller flere ganger om dagen. Det vanligste er å spille noen ganger i uken.

Det er omtrent like mange jenter som gutter som spiller, men guttene spiller oftere. 39 prosent av guttene spiller en eller flere ganger om dagen, og til sammenligning er det 18 prosent av jentene som spiller én eller flere ganger om dagen, og 22 prosent av jentene spiller mindre enn én gang i uka.

Dataspill er mer vanlig etterhvert som barna blir eldre, og de eldste barna spiller ifølge foreldrene oftere enn de yngre barna. I aldersgruppen 1-4 år spiller 47 prosent av barna dataspill/digitale spill, mot 95 prosent i alderen 5-8 år og 98 prosent i alderen 9-12 år. Det er særlig de eldste guttene som spiller ofte, og 59 prosent av guttene i alderen 9-12 år spiller en eller flere ganger om dagen.

Figur 22. Bruk av dataspill. Brutt ned etter kjønn og alder. Prosent. (N=1500)

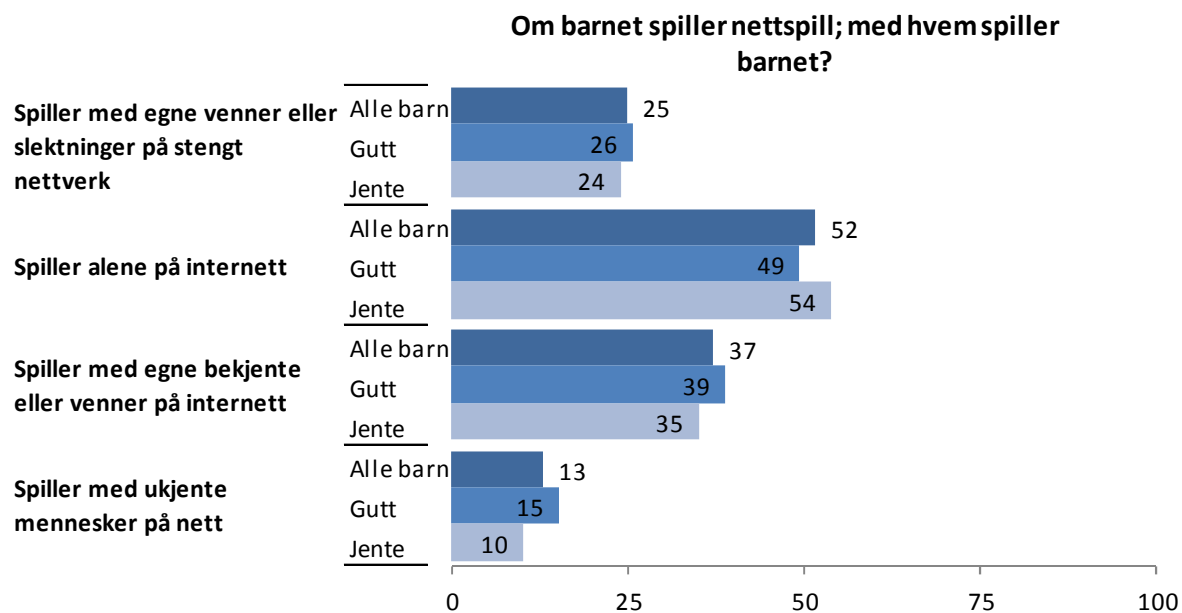
Nettspill

Foreldrene ble også spurt om hvem barna spiller nettspill sammen med, dersom barna spiller nettspill. Andelen barn som har spilt nettspill øker med alderen. I aldersgruppen 1-4 år er det omtrent én av fem som spiller nettspill, i alderen 5-8 år omtrent halvparten, og blant de eldste spiller ni av ti nettspill.

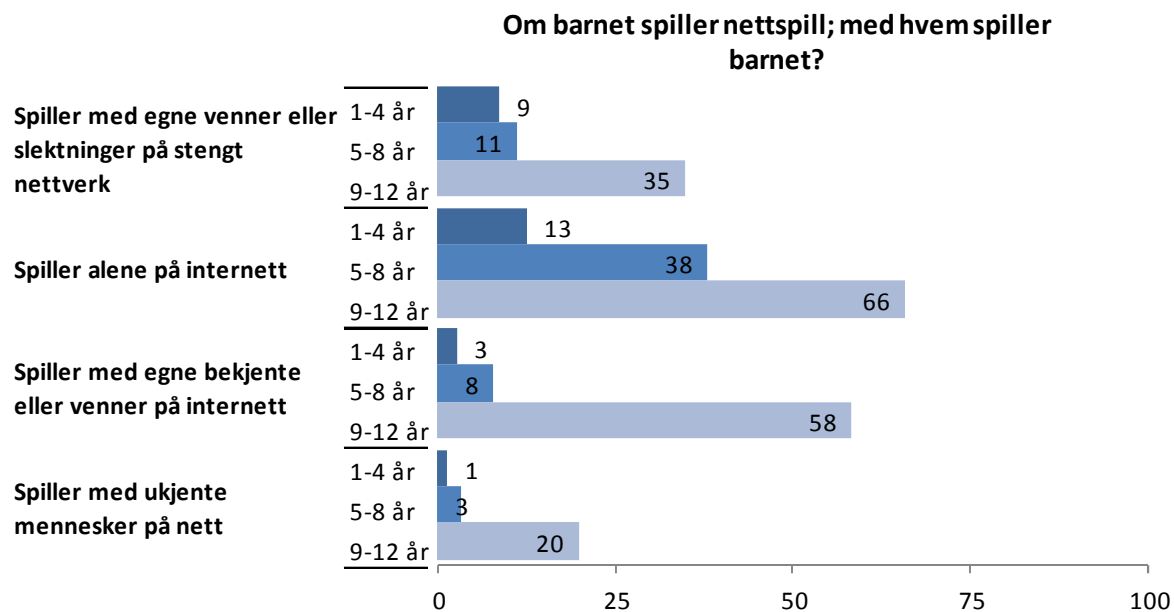
I følge foreldrene er det mest vanlig at barna spiller alene når de spiller på Internett, og 52 prosent har svart dette. 37 prosent av barna spiller sammen med venner eller bekjente på Internett, og 25 prosent spiller med venner på egne stengte nettverk. 13 prosent spiller med ukjente på Internett.

Det er kun mindre forskjeller mellom gutter og jenter når det gjelder hvem de spiller med på nettet, men forskjellen øker etterhvert som barna blir eldre, og dette gjelder spesielt spill sammen med andre på Internett. 62 prosent av guttene i alderen 9-12 år spiller med venner eller bekjente på internett, og 24 prosent spiller med ukjente. Blant jentene i samme aldersgruppe spiller 54 prosent med venner eller bekjente på Internett, og 15 prosent spiller med ukjente.

Figur 23. Hvem spiller barnet med på Internett? Brutt ned etter kjønn. Prosent. (N=1303)

Figur 24. Hvem spiller barnet med på Internett? Brutt ned etter alder. Prosent. (N=1303)

Hvilke dataspill liker barna spesielt godt?

Foreldrene fikk også muligheten til å oppgi 1-3 spill barna liker spesielt godt.

Tabell 3. Digitale spill foreldrene oppgir at barnet liker spesielt godt⁹

GUTTER					
1-4 År		5-8 År		9-12 År	
Angry Birds	18	Super Mario	34	Minecraft	24
Super Mario	9	LEGO	16	FIFA	12
CARS	8	Angry Birds	10	123Spill	11
LEGO	4	123Spill	7	Super Mario	8
Disney	4	FIFA	7	LEGO	8
JENTER					
1-4 År		5-8 År		9-12 År	
Angry Birds	9	Super Mario	25	Super Mario	14
Josefine	9	Josefine	15	goSuperModel	12
Sofie	6	Angry Birds	8	MovieStarPlanet	10
Nrk Super	3	Nrk Super	8	Angry Birds	6
Super Mario	2	123Spill	6	123Spill	6

Tabellen over viser topp fem av de 20 oftest nevnte dataspillene, sortert etter kjønn og alder. Noen spill, som for eksempel Super Mario og Angry Birds, er populære blant gutter og jenter i alle aldersgrupper, med unntak av Angry Birds blant gutter i alderen 9-12 år. De største forskjellene mellom gutters og jenters spillvaner er at guttene spiller CARS, LEGO og etterhvert FIFA og Minecraft, mens jentene spiller Josefine- og Sofiespillene, og etterhvert nettspillene goSuperModel og MovieStarPlanet.

⁹ Foreldrene har varierende kontroll på spill-universet. Enkelte oppgir navnet på en spillkonsollserie (Playstation), en spesifikk spillkonsoll (Playstation 2), feil navn på en spillserie (Mario), navn på en spillserie (Super Mario), eller svært god informasjon (Super Mario Galaxy på Nintendo Wii). Det er umulig å si hvilket av Super Mario-spillene et svar som 'Mario' refererer til, og dette medfører at enhver underrepresentasjon av de enkelte Mario-spillene er ugyldige fordi de vil være underestimerte. Alle referanser til spillene i Super Mario-serien slås derfor sammen til en stor 'Super Mario'-kategori. Den samme logikken benyttes for andre spill, slik som Call of Duty eller fotballspillene FIFA. I andre tilfeller er det enda vanskeligere å fastslå hvilken spillserie det er. LEGO-spillene, for eksempel, kommer i mange varianter, f.eks. et Star Wars legospill. Enkelte foreldre oppgir imidlertid kun 'Star Wars', og det eksisterer et flertall Star Wars spill som ikke er LEGO-spill i det hele tatt. Dermed er det umulig å sortere reliabelt mellom de to, og forekomsten er såpass sjelden at det gir liten mening å beholde de som de er. Et spill havner derfor i LEGO-kategorien kun dersom man med sikkerhet kan si det hører hjemme der. Dette innebærer at enkelte spillkategorier representerer flere spill og andre kun ett. Derfor er det å vente at Super Mario, LEGO og FIFA blir sterkt representerte i analysen.

Angry Birds (www.angrybirds.com) er et spill som kan spilles både på Internett, mobiltelefonen eller nettbrett. Spillet har PEGI aldersanbefaling på 3 år og går ut på å kaste ulike fugler mot bygninger for å rive de ned.

Super Mario refererer her til samtlige spill med spillfiguren Mario fra Nintendo-universet. Det er flere titalls ulike Super Mario-spill, og de aller fleste av disse har en PEGI aldersanbefaling på 3 år. Tre Super Mario spill til spillplattformen Nintendo Wii har imidlertid 7 års aldersgrense. I spillene styrer man rørleggeren Mario som forsøker å redde prinsessen 'Peach' fra hovedskurken 'Bowser'.

CARS kan referere til flere ulike bilspill utviklet på grunnlag av de dataanimerte Pixar-filmene ved samme navn. Alle disse spillene har enten aldersanbefaling 3 eller 7 år satt av PEGI.

LEGO refererer her til samtlige spill utgitt i LEGO-serien. Disse kommer enten med aldersanbefaling 3 eller 7 år ifølge PEGI.

Disney refererer her til øvrige Disney-spill (enkelte av Cars-spillene er ikke Disney) som barna finner på www.disney.no eller www.disneyjunior.no.

FIFA refererer til samtlige fotballspill i FIFA-serien. Samtlige av disse spillene har en aldersanbefaling på 3 år ifølge PEGI.

Josefine- og Sofiespillene tilhører samme spillserie. Spillene er oversatt til norsk med konseptet 'gøy for barn – og trygt for voksne'. <http://josefine.com/no/Produkter/>

Dataspill og aldersgrenser

Barnundersøkelsen i 2012 viser at 40 prosent av barn mellom 9-16 år mener foreldrene har mye kjennskap til spillene de spiller og 33 prosent svarte at foreldrene har en del kjennskap. Kjennskapen til foreldrene er noe bedre for barn mellom 9-11 år enn for eldre barn.

Foreldreundersøkelsen viser at foreldre er klar over at barna spiller dataspill som ikke er anbefalt for barnets alder, og dette gjelder for foreldre til barn i alle aldre. Totalt oppgir fem prosent av foreldrene at barnet har spilt dataspill med 18 års aldersgrense, og 12 prosent oppgir at barnet har spilt dataspill med 16 års aldersgrense, og begge disse aldersgrensene er godt over aldersgruppen denne undersøkelsen er rettet mot.

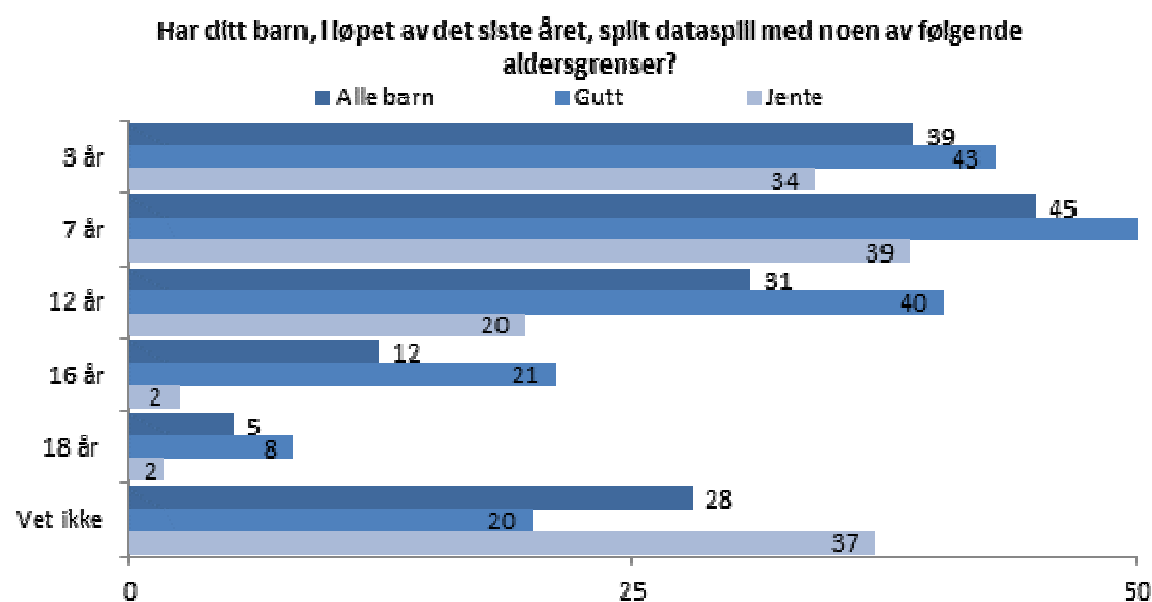
Hovedtrenden er at barn i alderen 1-4 år spiller spill med 3 års aldersgrense, barn i alderen 5-8 år spiller med 3 og 7 års aldersgrense, og barn i alderen 9-12 år spiller spill med 7 og 12 års aldersgrense.

Blant foreldre med jentebarn er det en større andel som svarer "vet ikke" enn blant foreldre med guttebarn. Om dette betyr at foreldre med guttebarn har mer kjennskap til aldersgrenser, eller om det eksempelvis betyr at aldersgrenser er mer relevant for spillene gutter spiller, er vanskelig å avgjøre.

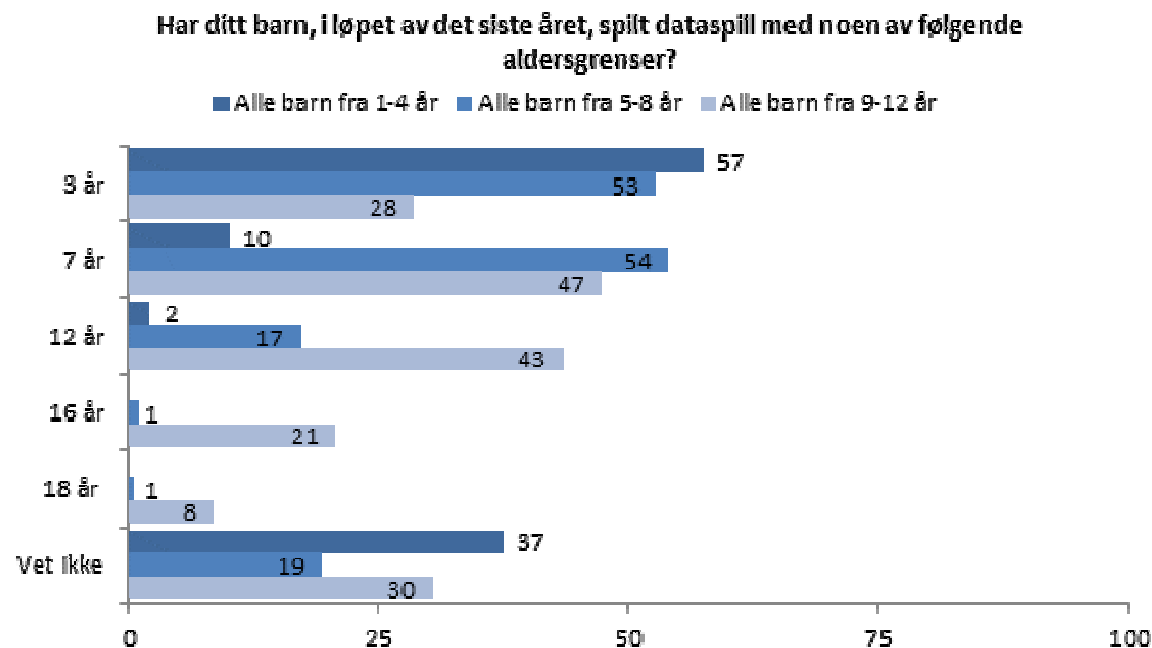
Guttene er sterkere representert innen samtlige av aldersgrensekategoriene, og forskjellen mellom andelen guttebarn og jentebarn innen hver aldersgrensekategori blir større etter hvert som aldersgrensene stiger. For eksempel er andelen blant foreldre med guttebarn som har oppgitt at barnet har spilt dataspill med 16 og 18 års aldersgrense henholdsvis 21 og 8 prosent, mot kun to prosent blant foreldre med jentebarn.

Om vi ser på hvilke aldersgrenser foreldrene har oppgitt for spillene barna har spilt i sammenheng med alderen på barna, finner vi at 37 prosent av barna har spilt spill med aldersgrenser som ligger over dets alder.

Figur 25. Aldersgrenser på dataspillene barna spiller. Brutt ned etter kjønn. Prosent. (N=1303)

Figur 26. Aldersgrenser på dataspillene barna spiller. Brutt ned etter alder. Prosent. (N=1303)

Foreldrenes meninger om dataspill

Foreldrene ble videre spurt om deres meninger om dataspill og aldersgrenser, og 23 prosent av foreldrene er "enig" eller "helt enig" i at dataspill har riktige aldersgrenser. Omtrent halvparten svarer "både og", og 20 prosent svarer "vet ikke". 8 prosent av foreldrene er "uenig" eller "helt uenig" i at aldersgrensene er riktige.

Når det gjelder å følge aldersanbefalingene sier over halvparten seg "enig" eller "helt enig" i at de alltid gjør dette, mens 36 prosent svarer "både og".

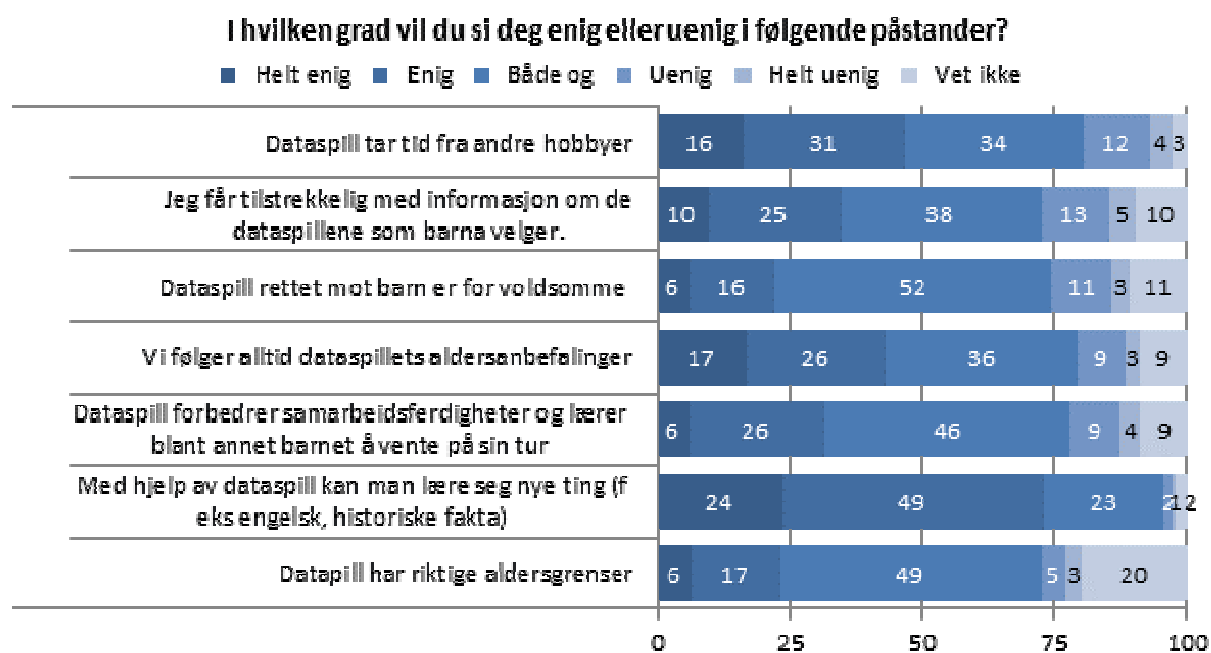
Videre er 35 prosent av foreldrene "enig" eller "helt enig" i at de får tilstrekkelig informasjon om dataspillene barna spiller, mens 18 prosent er "uenig" eller "helt uenig" i dette.

22 prosent av foreldrene er "enig" eller "helt enig" i at dataspill rettet mot barn er voldsomme.

73 prosent av foreldrene er "enig" eller "helt enig" i at barna kan lære seg nye ting som språk eller historiske fakta ved hjelp av dataspill, mens 32 prosent er "enig" eller "helt enig" i at dataspill forbedrer barnas samarbeidsferdigheter.

Generelt kan vi si at en stor andel av foreldrene har brukt svarkategorien "både og" på de ulike påstandene om dataspill. Foreldrene ser altså både positive og negative sider ved dataspill.

Figur 27. Foreldrenes meninger om dataspill. Prosent

Regulering av mediebruk

Sperreprogram og filtre på datamaskin

32 prosent av foreldrene har et filter eller sperreprogram som begrenser innholdet på datamaskinen barnet bruker. 57 prosent har ikke et slikt filter og 10 prosent av foreldrene vet ikke. Filtre og sperreprogrammer er mindre vanlig i hjem med barn fra 1-4 år. Undersøkelsen viser ellers at fedrene har noe bedre kontroll på om det er et filter eller sperreprogram på eller ikke enn mødrene. 17 prosent av mødrene svarer at de ikke vet, mot 5 prosent av fedrene.

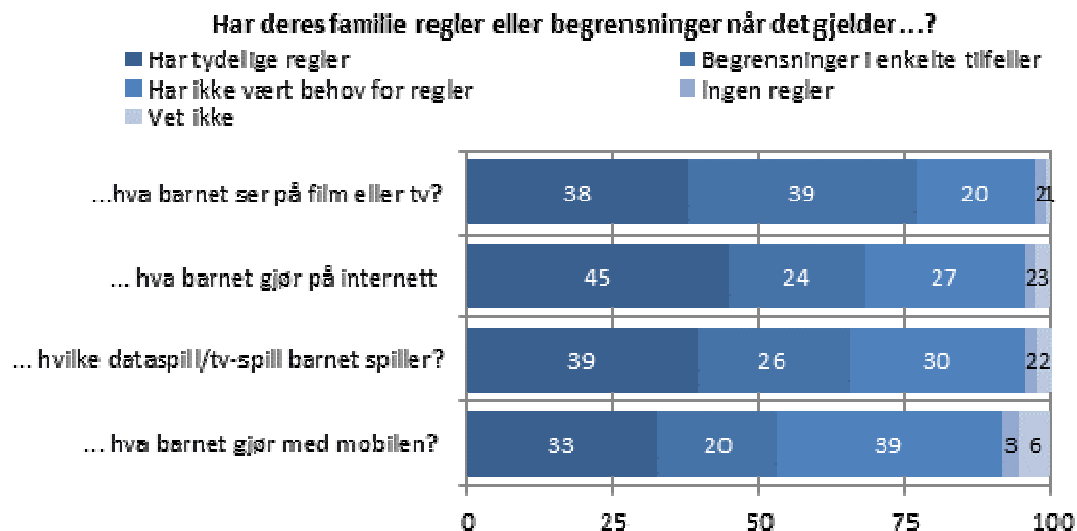
Regler og begrensninger for medieinnhold og tidsbruk

Det er utbredt med reguleringer og begrensninger både for medieinnhold og tidsbruk på de ulike mediene. For både film/tv, Internett og dataspill har over 65 prosent av foreldrene satt begrensninger på bruk og/eller tidsbruk. Mobiltelefon er noe mindre regulert, men også her har 53 prosent av foreldrene regler eller begrensninger for hva barna gjør, og 44 prosent har regler eller begrensninger for tidsbruken. Det er noe mer utbredt med tydelige regler for innhold enn for tidsbruk. Tidsbruk er i noe større grad regulert av begrensninger i enkelte tilfeller.

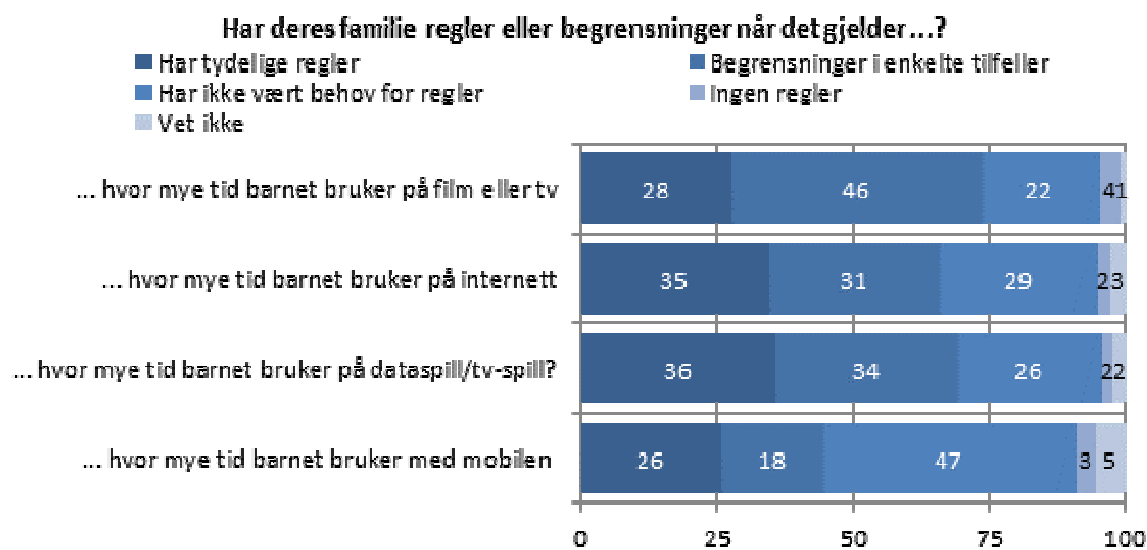
Reguleringene både på innhold og tidsbruk tiltar etter hvert som barna blir eldre, og da først og fremst som begrensninger i enkelte tilfeller. Samtidig går andelen som svarer at de ikke har behov for regler ned. Sett i sammenheng med at barnas medietilgang øker med alderen, kan det altså se ut som at foreldrenes reguleringer på medieinnhold følger utviklingen i barnas mediehverdag etterhvert som barna blir eldre.

Det er gjennomgående kun små forskjeller i begrensninger for gutter og jenter. Jentenes tidsbruk på Internett er noe mer regulert enn guttenes, og 39 prosent av jenter har tydelige regler for tidsbruk på Internett, sammenlignet med 32 prosent av guttene. Ellers finner vi at andelen som har reguleringer knyttet til dataspill er noe større blant guttene i alderen 9-12 år enn for andre grupper.

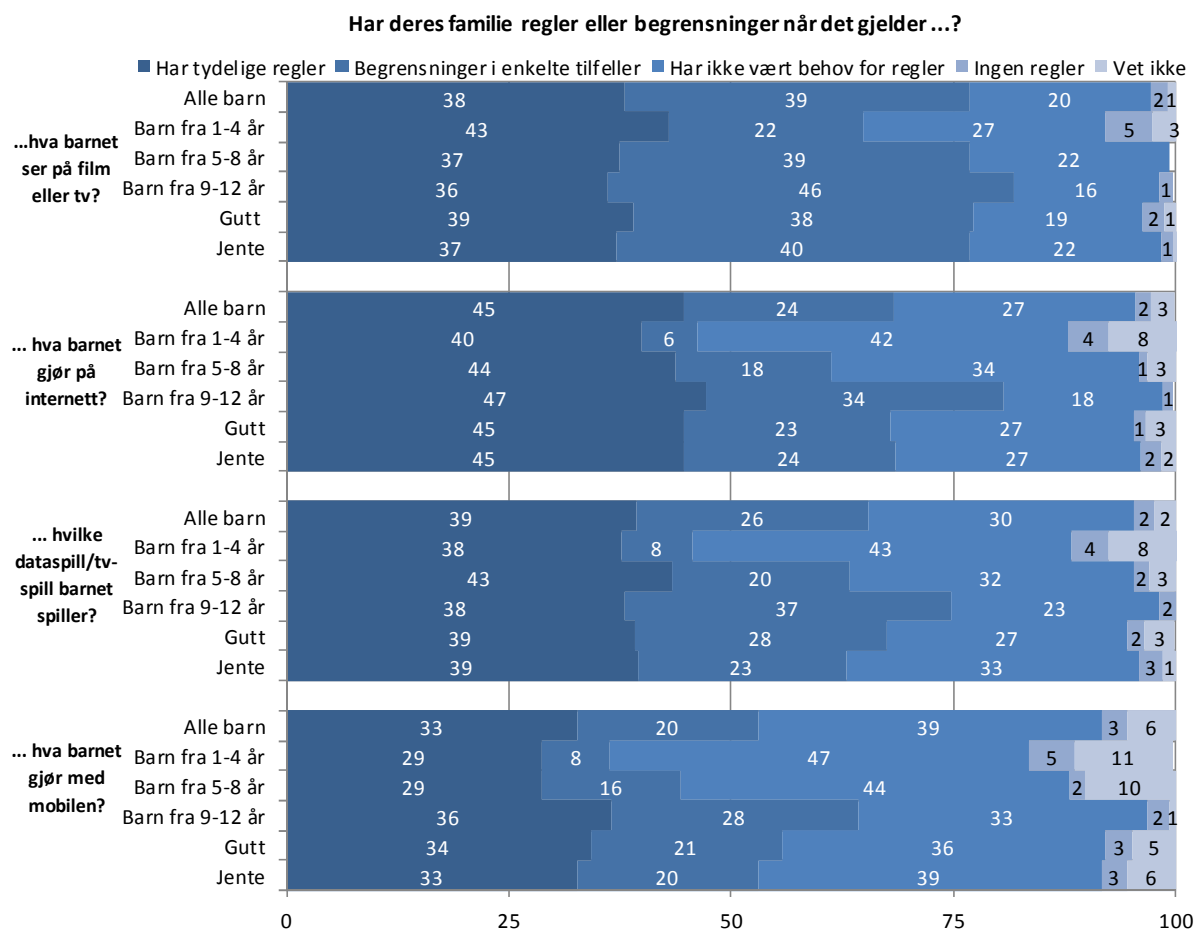
Figur 28. Regler for medieinnhold i hjemmet. Prosent. (N=1500)

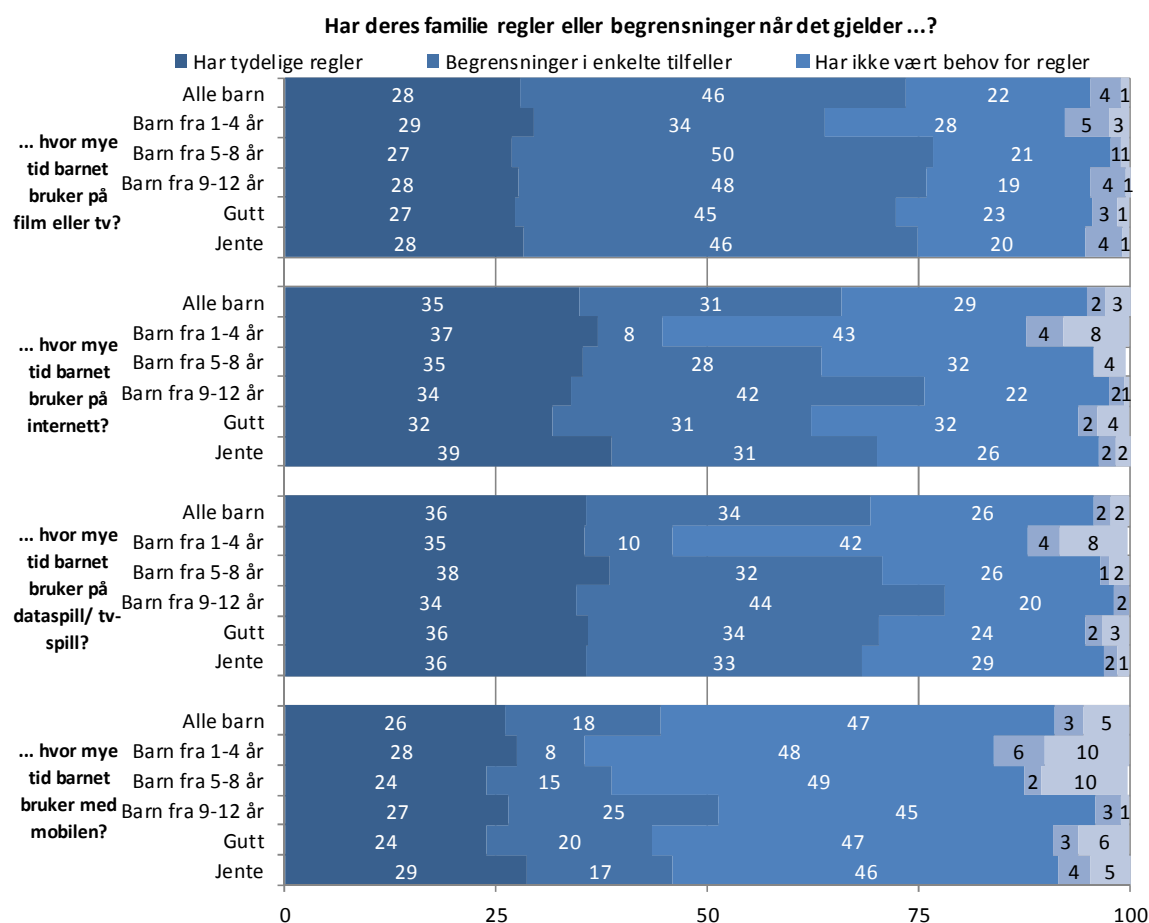
Figur 29. Regler for tidsbruk på medier i hjemmet. Prosent. (N=1500)

Figur 30. Regler for medieinnhold i hjemmet. Brutt ned etter alder og kjønn. Prosent. (N=1500)

Figur 31. Regler for tidsbruk på medier i hjemmet. Brutt ned etter alder. Prosent. (N=1500)

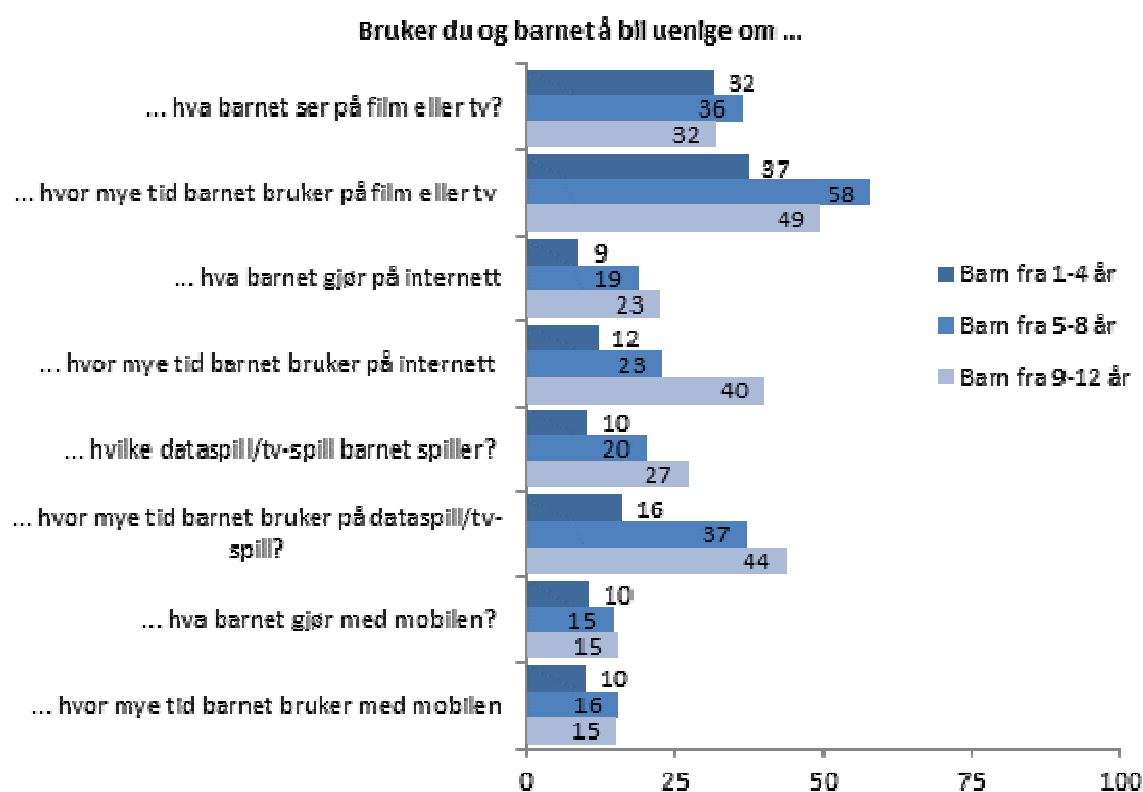
Uenighet i hjemmet

Det er mer vanlig at foreldre og barn blir uenig om tidsbruken enn om innhold (hva barna ser på tv, hvilke spill de spiller, samt hva de gjør på internett og på mobilen). Film og tv er det mest brukte mediet, og også den største kilden til uenigheter mellom foreldre og barn. Omtrent halvparten av foreldrene svarer at de bruker å bli uenige med barna om hvor mye tid barna bruker film eller tv, og én av tre bruker å bli uenige med barna om hva barna ser på.

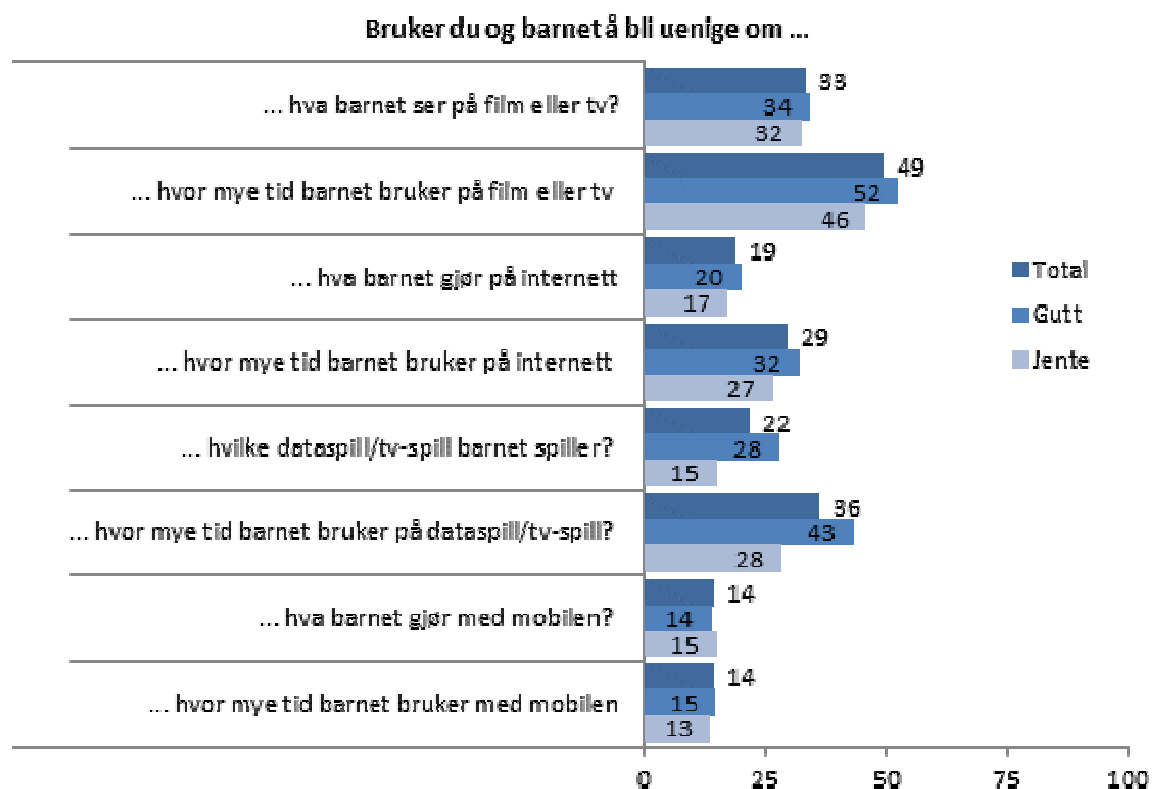
Når det gjelder mobilbruk er det minst uenighet der barna er i alderen 1-4 år. Omtrent like stor andel blant foreldre med barn i alderen 5-8 år som blant foreldre med barn i alderen 9-12 år bruker å bli uenige om mobilbruk, men andelen som ikke har mobil er mye større blant barn i alderen 5-8 år. Uenighet om film og tv er mest utbredt der barna er i alderen 5-8 år, mens uenighet om Internett og dataspill er mest utbredt blant barna i alderen 9-12 år og deres foreldre. Det er også blant de eldste barna vi finner størst forskjeller mellom gutter og jenter.

Både for tv, Internett og dataspill er uenighet om tidsbruk mer utbredt i hjem med gutter i alderen 9-12 år enn der det er jenter i samme alder. Det er også mer vanlig blant de eldste guttene enn blant de eldste jentene å være uenig med foreldrene om hva som gjøres på Internett og hvilke spill som spilles. Det er ingen forskjeller mellom gutter og jenter når det gjelder uenighet om hva de ser på film og tv, og det er kun mindre kjønnsforskjeller å finne når det gjelder uenighet om mobilbruk.

Figur 32. Uenighet om mediebruk i hjemmet. Andelen som har svart "JA". Brutt ned etter alder. Prosent. (N=1500)

Figur 33. Uenighet om mediebruk i hjemmet. Andelen som har svart "JA". Brutt ned etter kjønn. Prosent. (N=1500).

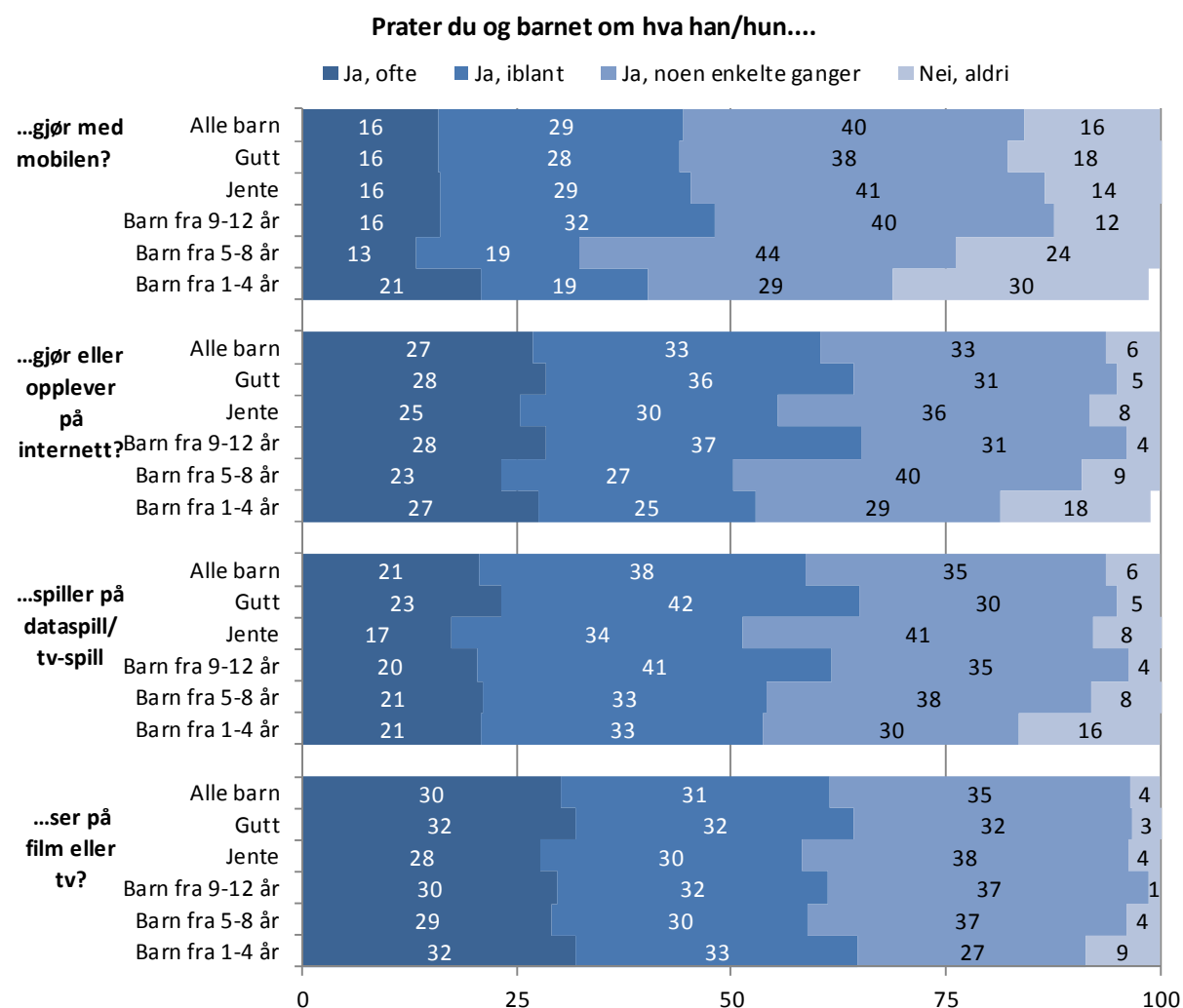
Kommunikasjon om mediebruk mellom foreldre og barn

Mellom 94 og 96 prosent av foreldrene prater med barna om hva de ser på tv, gjør på internett, og hva barna spiller, og 84 prosent prater med barna om hva de gjør med mobilen. Andelen øker etterhvert som barna blir eldre, og blant foreldre med barn i alderen 9-12 år prater 99 prosent med barna om hva de ser på tv.

Foreldre med guttebarn samtaler oftere med barna om dataspill enn det foreldre med jentebarn gjør. Denne forskjellen blir større med alderen, og 70 prosent av foreldrene med gutter i alderen 9-12 år prater iblant eller ofte med barna om spill. Blant foreldre med jenter i samme alder er denne andelen på 52 prosent. Blant foreldrene til de eldste barna prates det også noe oftere med guttene enn med jentene om hva barna ser på tv og hva de gjør på internett.

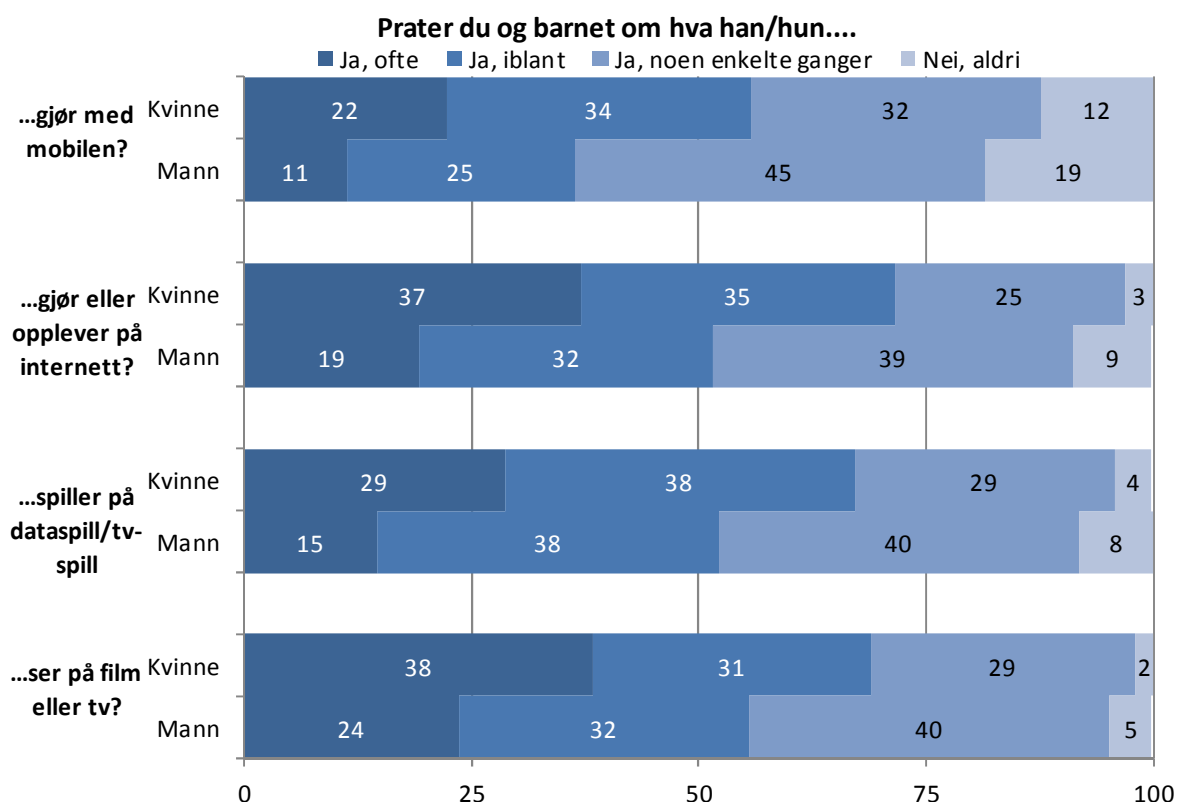
Det er en noe høyere andel kvinner enn menn som svarer at de prater med barna sine om mediebruk, og kvinnene prater også noe oftere med barna enn det menn gjør.

Figur 34. Samtaler om mediebruk. Brutt ned etter kjønn og alder. Prosent¹⁰

¹⁰ (Film eller tv, N=1483) (Dataspill/tv-spill, N=1282) (Internett, N=1184) (Mobiltelefon, N=999).

Figur 35. Samtaler om mediebruk. Brutt ned etter fedre og mødre. Prosent

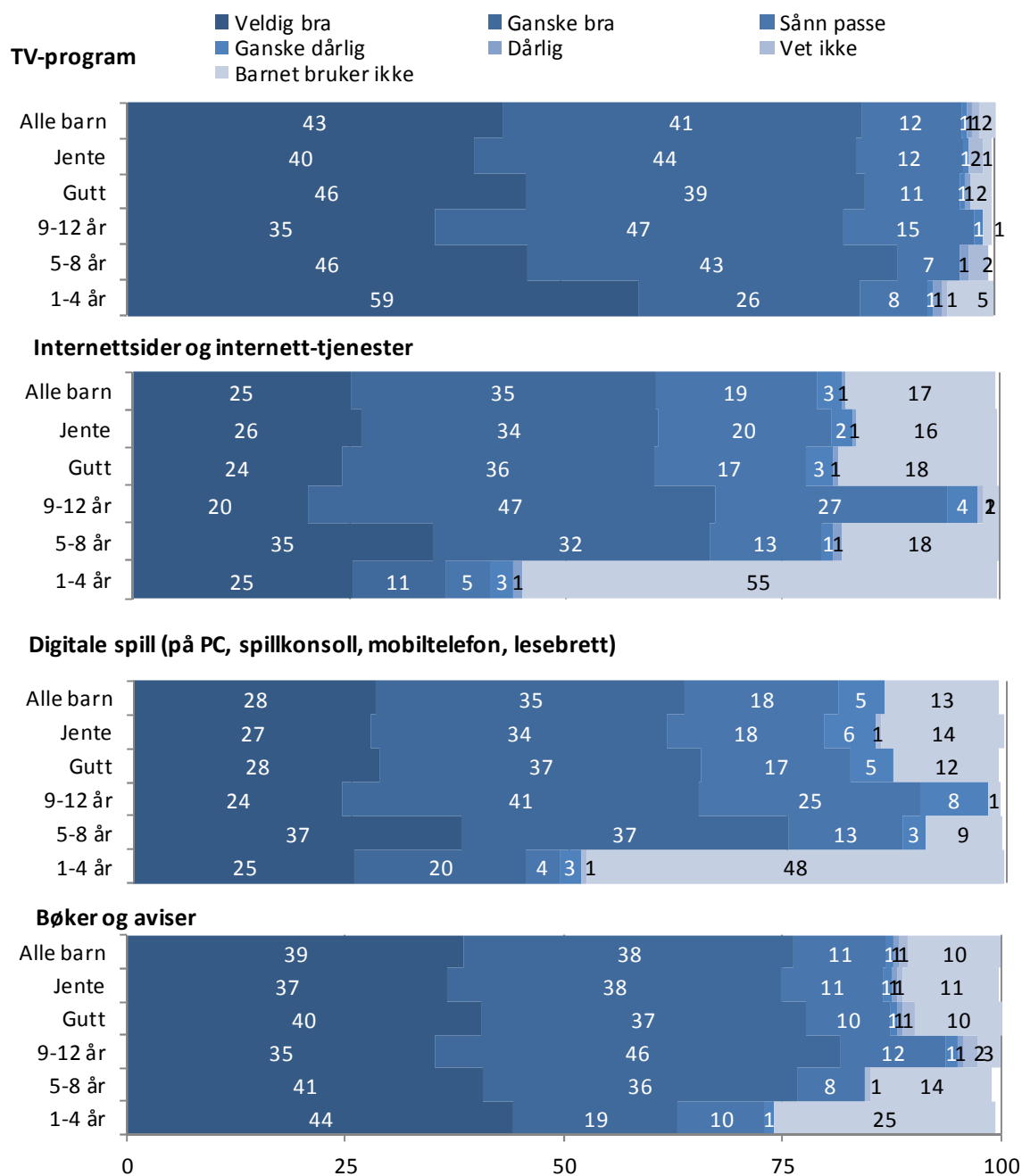
Foreldrenes kjennskap til mediene

Foreldrene mener selv de har god kjennskap til hva barna møter i de ulike mediene, og svært få oppgir at de ikke vet. 84 prosent av foreldrene oppgir at de har veldig bra eller ganske bra kjennskap til innholdet i tv-programmene barnet ser. En større andel kvinner enn menn oppgir at de har veldig bra kjennskap (50 mot 38 prosent). 60 prosent av foreldrene oppgir at de har veldig bra eller ganske bra kjennskap til innholdet barnet møter på internettsider og internetttjenester, 63 prosent oppgir de har veldig eller ganske bra kjennskap til innholdet i digitale spill, og 77 prosent kjenner veldig bra eller ganske bra til innholdet i bøker og aviser som barna leser.

Generelt avtar andelen foreldre som har svart "veldig bra" etter hvert som barnet blir eldre. Blant foreldrene til de yngste barna er det også en større andel som oppgir at barna ikke bruker mediene. Etterhvert som barna blir eldre går denne andelen ned, samtidig som andelen som har ganske bra kjennskap øker. Det er jevnt over en svært liten andel som oppgir at de har ganske dårlig eller dårlig kjennskap.

Figur 36. Foreldrenes kjennskap til medieinnholdet barna møter. Brutt ned etter kjønn og alder. Prosent. (N=1500)

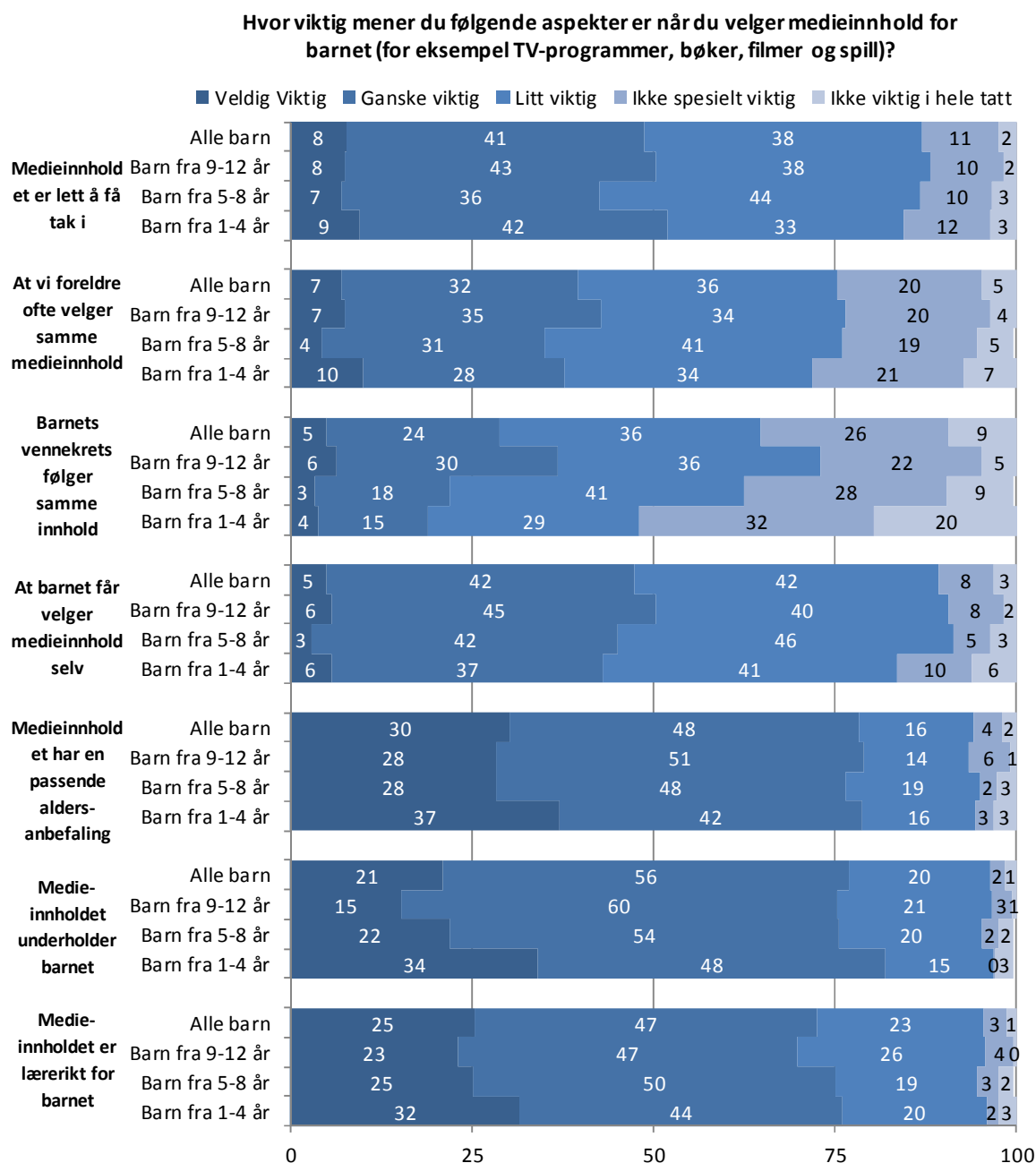
Etter din mening, hvor godt kjenner du til innholdet i mediene som barnet bruker?...

Hva synes foreldrene er viktig når det gjelder barns mediebruk?

Foreldrene ble spurt om hvor viktig ulike aspekt er når de velger medieinnhold for barn. 78 prosent av foreldrene mener at det er veldig viktig eller ganske viktig at medieinnholdet har en passende aldersanbefaling, 77 prosent mener det er veldig eller ganske viktig at medieinnholdet underholder barna, og 72 prosent mener det er veldig eller ganske viktig at medieinnholdet er lærerikt. Minst viktig er det at barnas vennekrets følger samme innhold, men dette er noe som blir viktigere etterhvert som barna blir eldre. Ellers er det kun små variasjoner mellom barn i de ulike aldersgruppene. Forskjellene ligger først og fremst i at foreldrene til de yngste barna mener det er veldig viktig at innholdet har passende alderstilpasning, er underholdene og lærerikt, mens foreldrene til eldre barn i større grad mener dette er ganske viktig. Det er kun mindre forskjeller mellom hva foreldre med guttebarn og jentebarn mener er viktig.

Figur 37. Hva foreldrene mener er viktig ved medieinnholdet de velger for barnet. Brutt ned etter alder. Prosent. (N=1500)

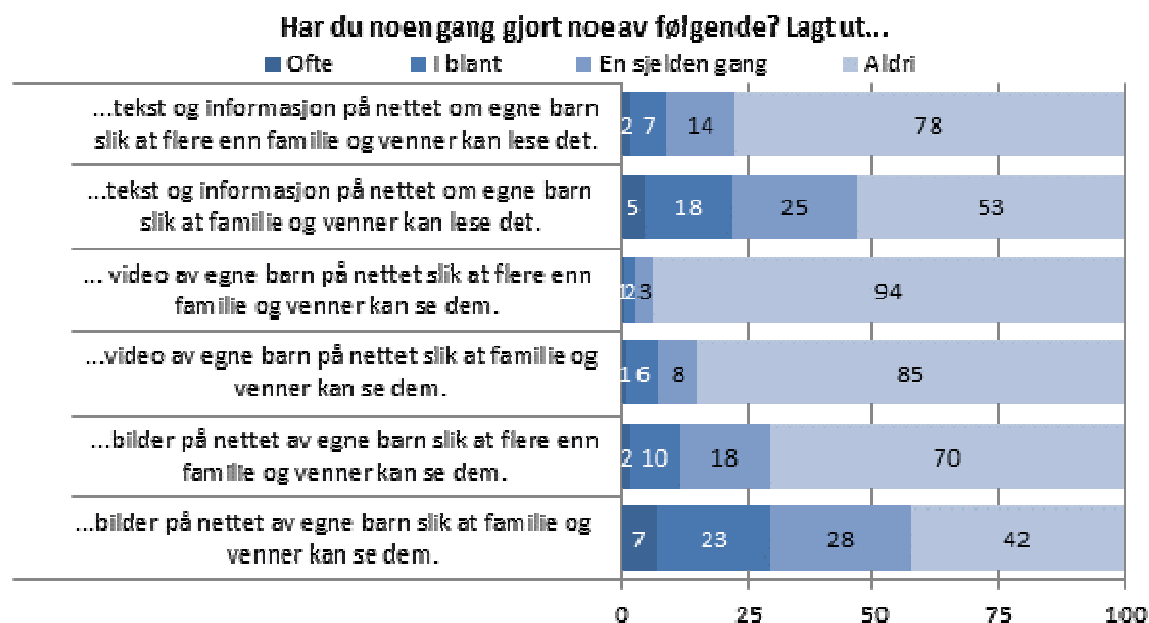

Hvilken informasjon deler foreldrene på Internett?

58 prosent av foreldrene har delt bilder av egne barn på nett med familie og venner, og 30 prosent gjør dette ofte eller i blant. 47 prosent har delt tekst og informasjon om barnet med venner og familie, og 23 prosent har gjort dette ofte eller iblant. 30 prosent har lagt ut bilder av barna på internett slik at flere enn venner og familie kan se dem, og 22 prosent har lagt ut tekst og informasjon som flere enn venner og familie kan se. Det er få som legger ut video av barna på nett.

Det er noe vanligere blant foreldrene til de yngste barna (1-4 år) å legge ut tekst, bilder og video av barna. Både kvinner og menn legger ut slik informasjon om barna på Internett, men en større andel av kvinnene oppgir å ha delt bilder med venner og familie og ti prosent av kvinnene har gjort dette ofte. En større andel kvinner enn menn har også lagt ut tekst som venner og familie kan se.

Figur 38. Deling av informasjon om barnet på internett. Prosent. N=1500

Beskyttelse av barn ved mediebruk

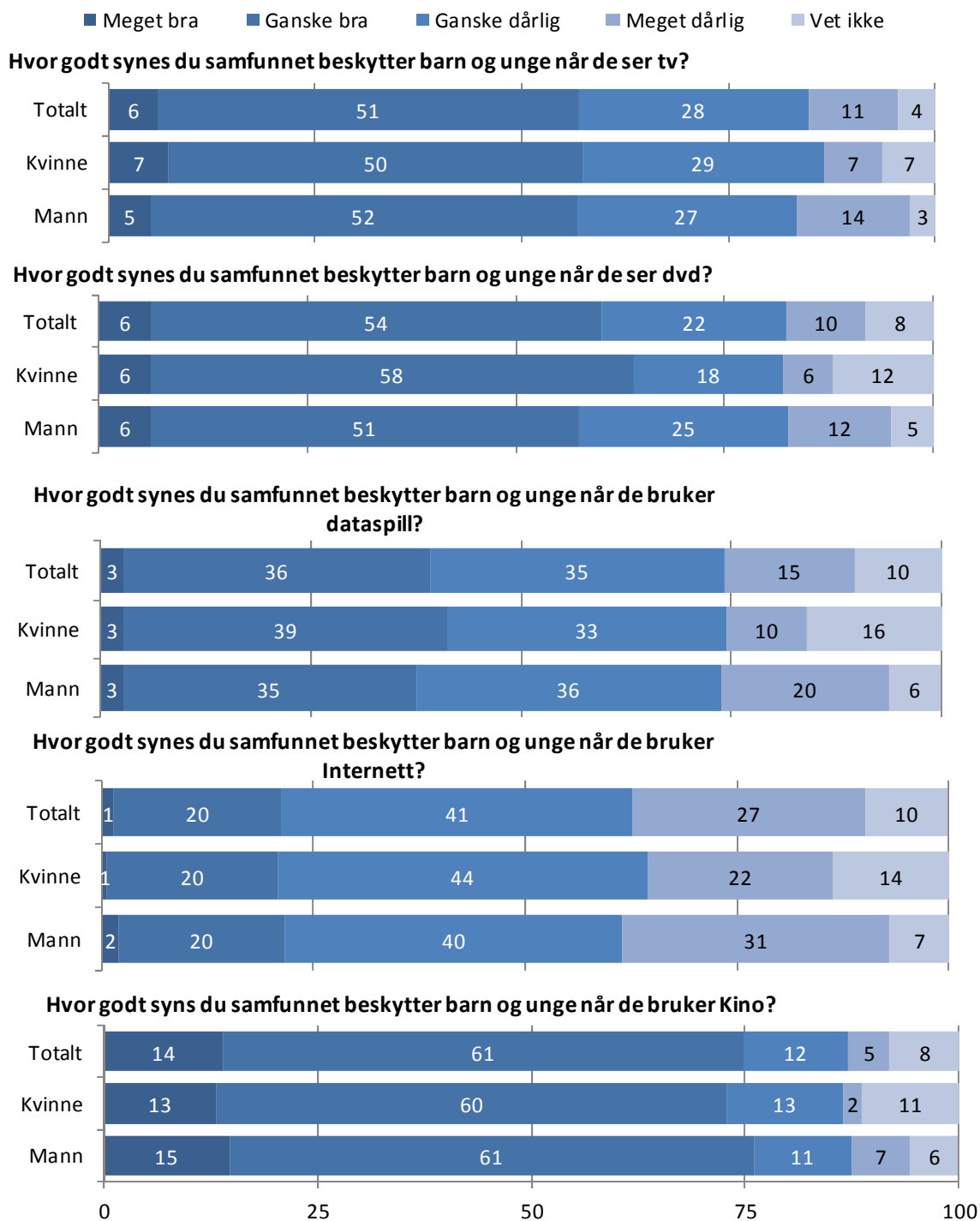
Samfunnets beskyttelse av barn og unge ved mediebruk

Fra 67 til 75 prosent av foreldrene mener at samfunnet beskytter barn og unge meget eller ganske bra ved bruk av tv, DVD og kino. Langt færre mener det samme om dataspill og Internett. 50 prosent av foreldrene mener at samfunnet beskytter barna ganske dårlig eller svært dårlig når barna spiller dataspill, og hele 68 prosent mener at samfunnet beskytter barna ganske dårlig eller svært dårlig når barna bruker internett.

Det er relativt få forskjeller mellom foreldrene til barn i ulike aldre, men en noe større andel blant foreldre med barn i alderen 9-12 år enn blant foreldre med yngre barn mener at samfunnet beskytter barna ganske bra når det gjelder Internett og kino. Foreldre med guttebarn og foreldre med jentebarn har stort sett like oppfatninger om hvor godt samfunnet beskytter barna.

Menn og kvinner har relativt like oppfatninger om hvor godt samfunnet beskytter barna, men det er gjennomgående en noe større andel menn enn kvinner som mener samfunnet beskytter barna ganske dårlig eller svært dårlig, og noe større andel kvinner enn menn som svarer "vet ikke".

Figur 39. Hvordan mener foreldrene samfunnet beskytter barn og unge ved mediebruk? Brutt ned etter fedre og mødre. Prosent. (N=1500)

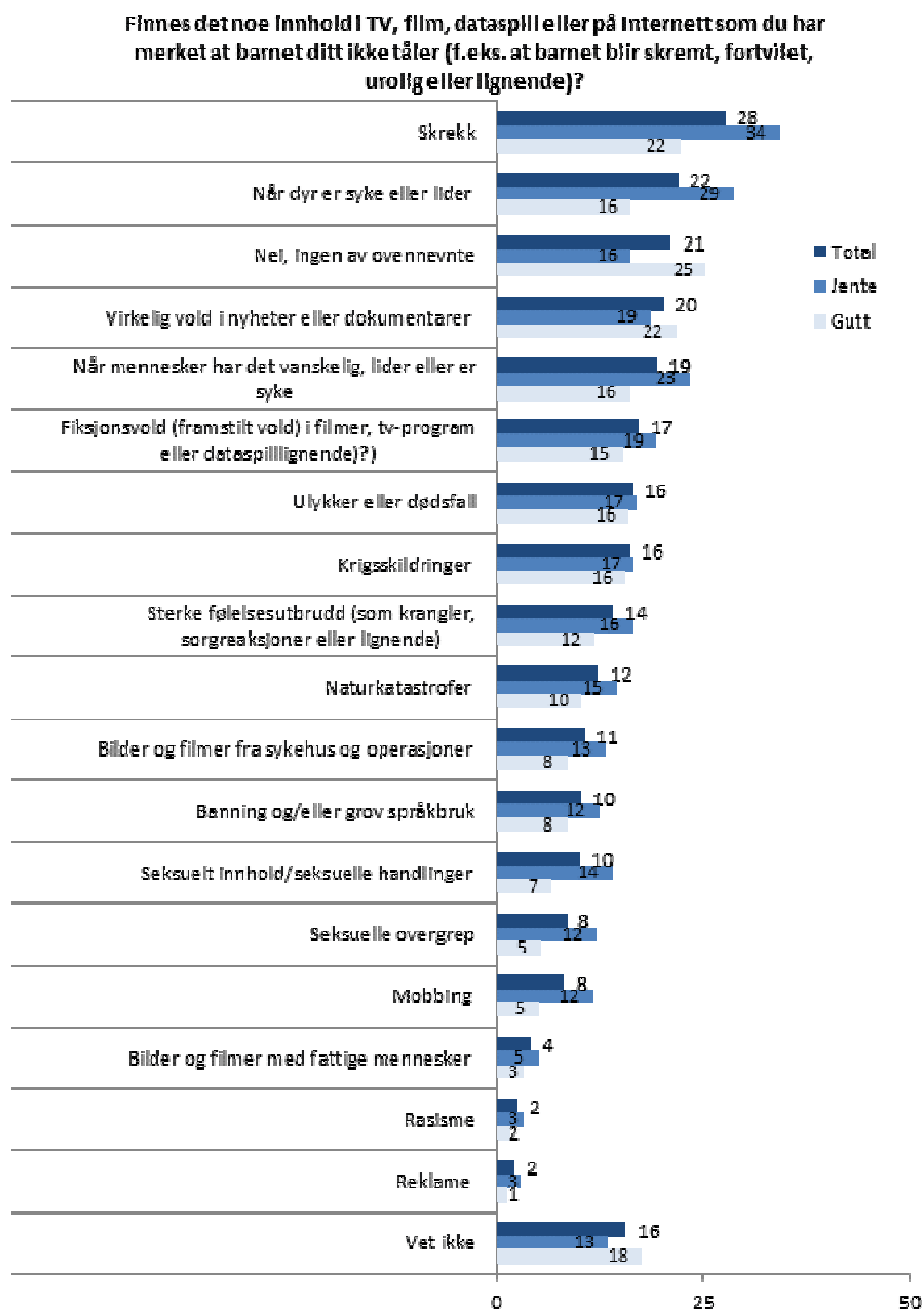
Hva slags innhold merker foreldrene at barna ikke tåler?

Foreldrene fikk spørsmål om hva de har merket at barna ikke tåler av innhold i tv, film, dataspill og på Internett. 28 prosent av foreldrene har krysset av for skrekk, og det er dette som er det alternativet flest har svart. 22 prosent har krysset av for når dyr er syke eller lider, 20 prosent for virkelig vold i nyheter eller dokumentarer, og 19 prosent har krysset av for innhold hvor mennesker har det vanskelig, lider eller har det vanskelig. 21 prosent av foreldrene har svar ingen av de nevnte svaralternativene.

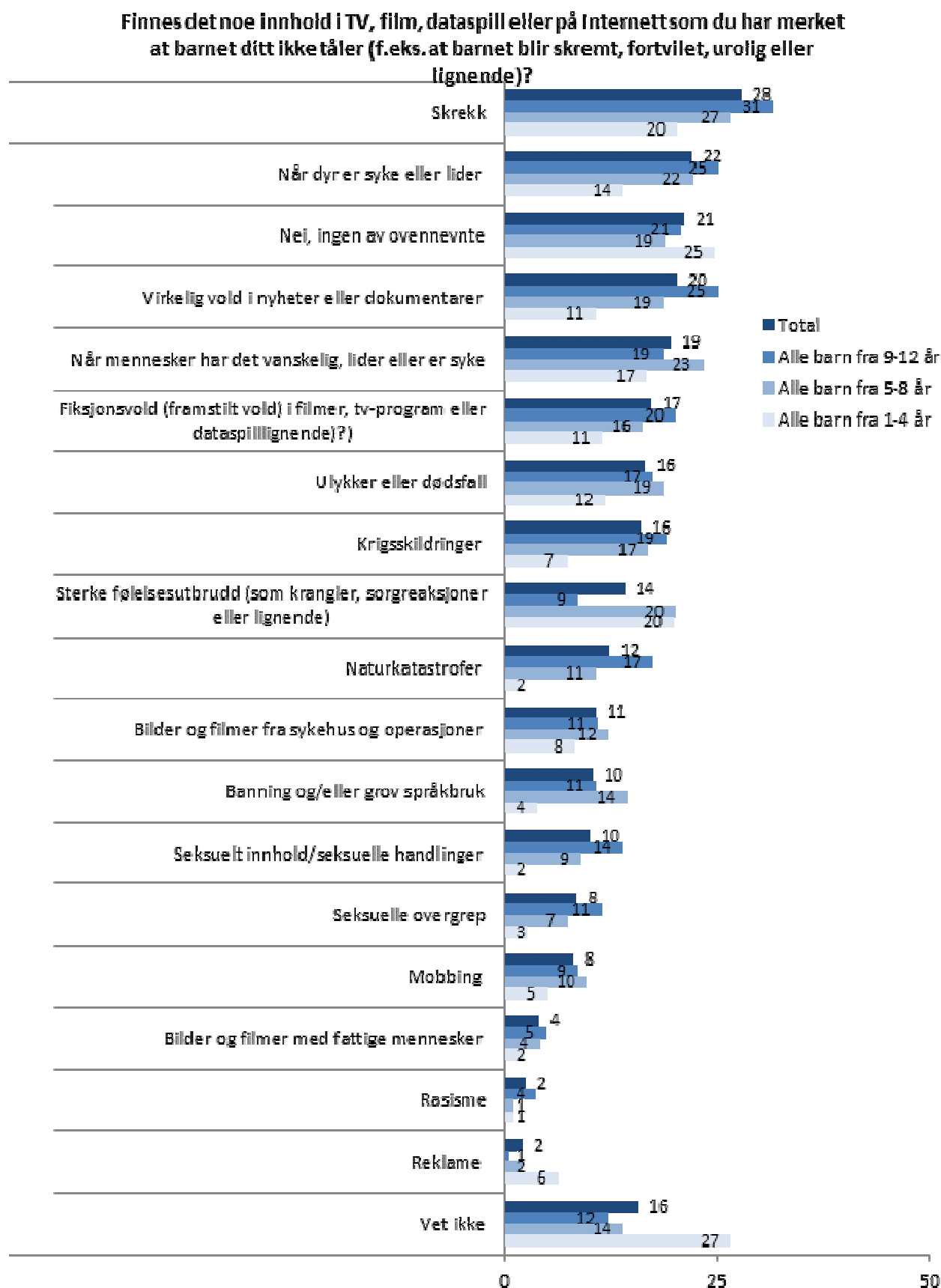
Jevnt over er det en større andel av foreldre med jentebarn enn foreldre med guttebarn som mener det er medieinnhold barna ikke tåler. Forskjellen er størst når det gjelder innhold hvor dyr er syke eller lider. 29 prosent av foreldre med jentebarn har krysset av for dette, mot 16 prosent av foreldre med guttebarn.

Etterhvert som barna blir eldre øker andelen foreldre som oppgir at barnet ikke tåler ulike typer medieinnhold. Dette gjelder på de fleste områder, med unntak av sterke følelsesutbrudd og reklame, der andelen blant foreldrene til de yngste barna er størst. Andelen som har svart "vet ikke" er størst blant foreldrene til de yngste barna, og minst blant foreldrene til de eldste.

Figur 40. Medieinnhold foreldrene merker barnet ikke tåler. Brutt ned etter kjønn. Prosent. (N=1500)

Figur 41. Medieinnhold foreldrene merker barnet ikke tåler. Brutt ned etter alder. Prosent. (N=1500)

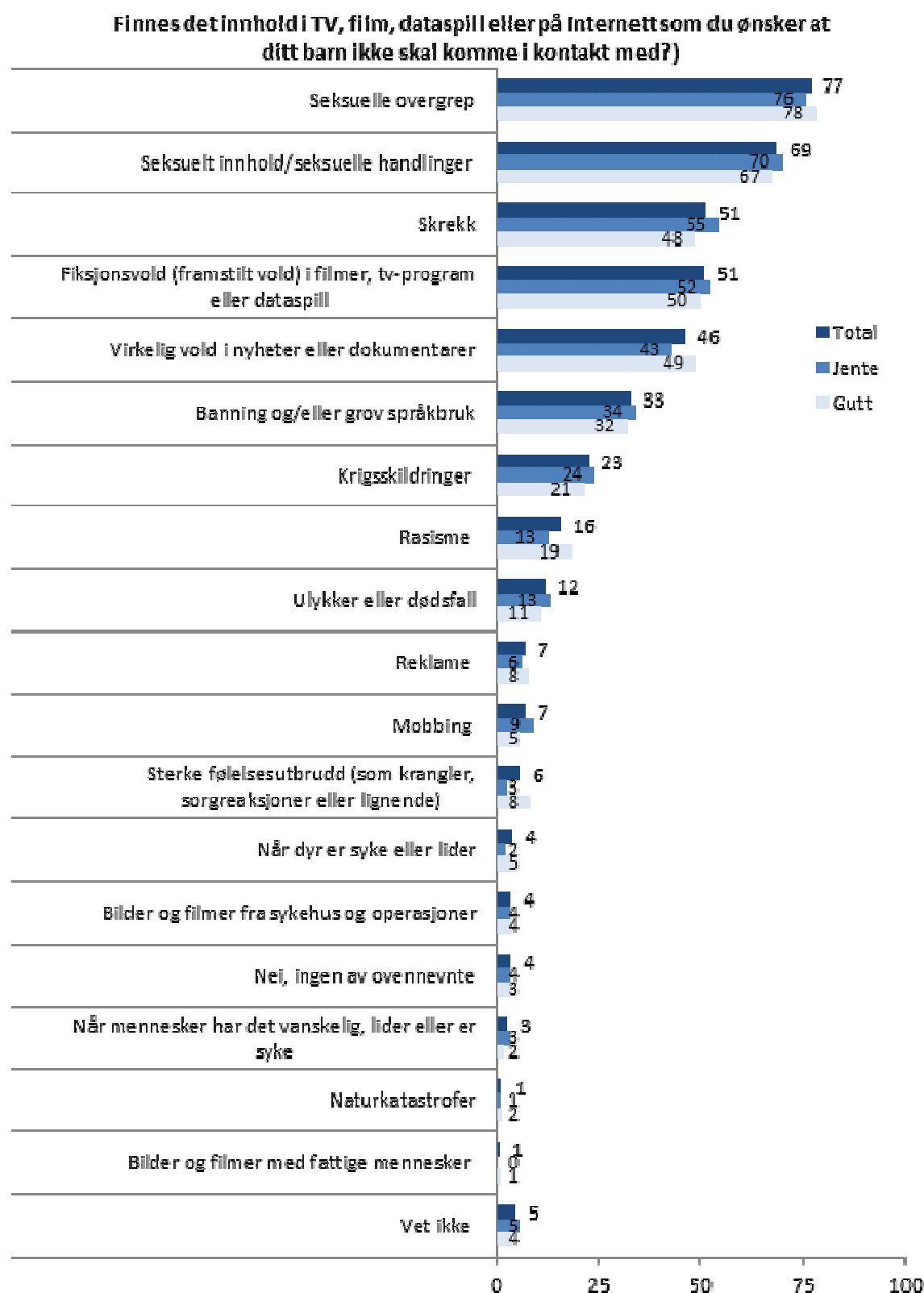

Hva slags innhold ønsker foreldrene å skjerme barna fra?¹¹

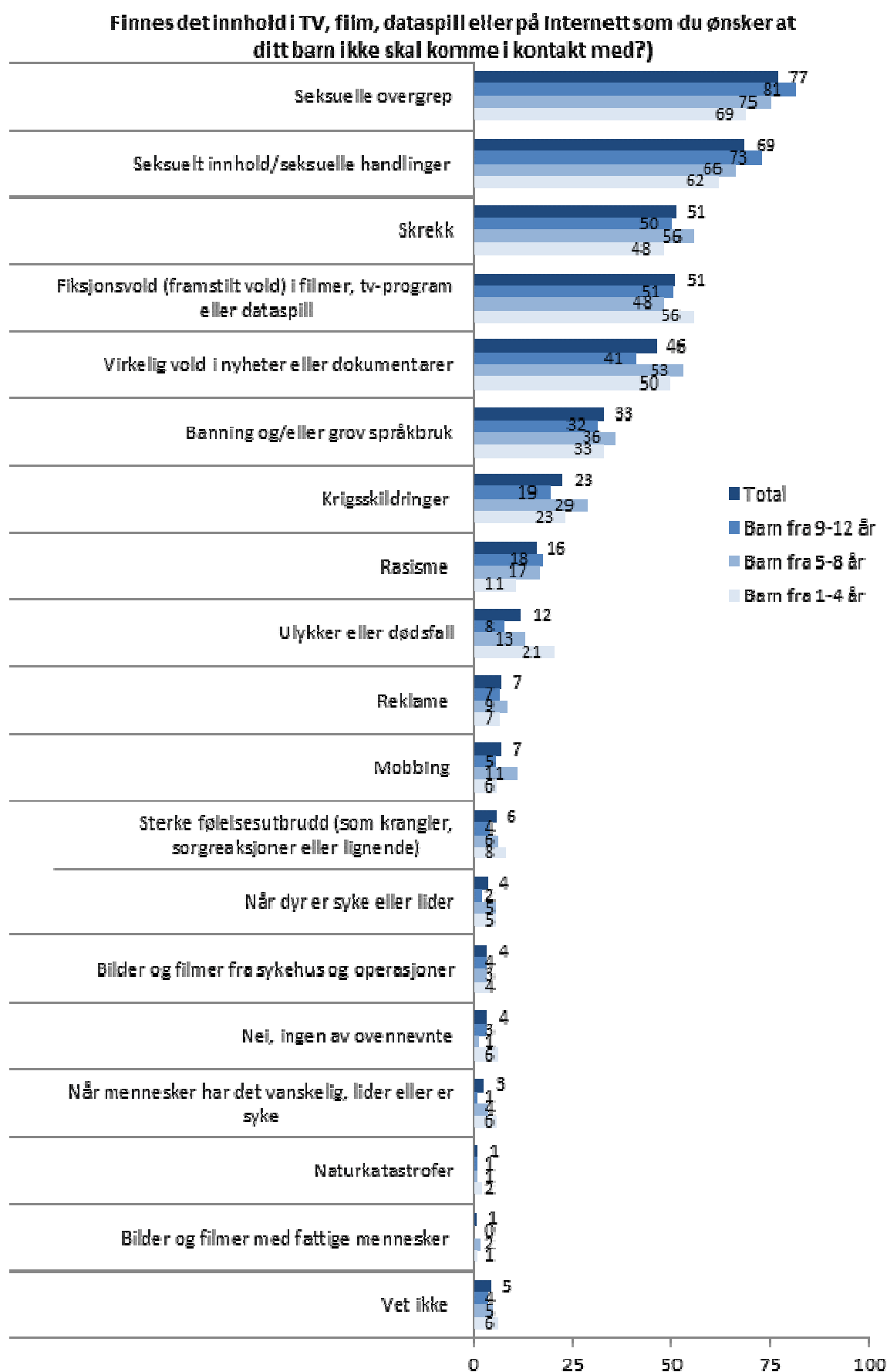
På spørsmål om hva slags innhold foreldrene ønsker at barna ikke skal komme i kontakt med, er det spesielt to punkter som skiller seg ut. 77 prosent av foreldrene har krysset av for innhold med seksuelle overgrep og 69 prosent har krysset av for seksuelt innhold/seksuelle handlinger. Videre er det omtrent halvparten av foreldrene som oppgir at de ikke ønsker at barna skal komme i kontakt med skrekk, fiksjonsvold og virkelig vold, en av tre har krysset av for banning/eller grov språkbruk, og omtrent en av fem har krysset av for innhold med krigsskildringer.

¹¹ Det er flere punkter det er verdt å merke seg når det gjelder hva som egentlig måles i dette spørsmålet. For det første er respondenten begrenset til å oppgi fem svaralternativer, noe som betyr at foreldrene må vurdere hvilke fem punkter som er mest viktige for dem når de tenker på barnet som sist hadde bursdag i husholdningen. Denne vurderingen kan være basert på mye forskjellig, for eksempel hva barnet pleier å gjøre på mediet og hvor mye foreldrene stoler på barnet når det sitter alene med mediene. Flere av emnene kommer man også ofte i kontakt med i nyhetssendinger. Det er, for eksempel, nærliggende å tro at dersom nyheter ikke var en del av spørsmålet, og foreldrene ikke var begrenset til 5 kryss, ville 100 prosent av foreldrene ønske at barnet ikke kom i kontakt med materiale om seksuelle overgrep. Dette tallet er 69 prosent for barn i alderen 1-4, og øker til 75 og 81 prosent i de to neste aldersgruppene – dette er trolig en refleksjon av denne problematikken. Dette er et problem også for spørsmålet om hva foreldrene merker at barn ikke tåler, men i langt mindre grad.

Figur 42. Medieinnhold foreldre ønsker å skjerme barna fra. Brutt ned etter kjønn. Prosent. (N=1500)

Figur 43. Medieinnhold foreldre ønsker å skjerme barna fra. Brutt ned etter alder. Prosent. (N=1500)

Medietilsynet
NORWEGIAN MEDIA AUTHORITY

Trygg bruk

Småbarn og medier 2012

Medietilsynets Trygg bruk-senter
Nygata 4, 1607 Fredrikstad
Telefon: +47 69 30 12 00
post@medietilsynet.no

www.tryggbruk.no
www.twitter.com/medietilsynet
www.facebook.com/medietilsynet
www.youtube.com/medietilsynet